

ΤΟ ΠΟΛΥΑΝΔΡΙΟΝ

17/9/2007
ΦΘΙΝΟΠΩΡΟ 2007
ΤΕΥΧΟΣ 005
ΤΙΜΗ 0.01 €

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΑ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΛΕΟΝΤΑΡΙΟΥ ΘΕΣΠΙΩΝ

ΙΔΡΥΤΗΣ - ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ: ΑΣΤΙΚΗ ΜΗ ΚΕΡΔΟΣΚΟΠΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ «ΤΟ ΠΟΛΥΑΝΔΡΙΟΝ»

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΘΝΙΚΩΝ ΕΚΛΟΓΩΝ ΤΗΣ 16-9-2007 ΣΤΟ ΧΩΡΙΟ ΜΑΣ

ΝΕΑ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ: 340

Γιαννάκης Μ.: 214
Μπασιάκος Ε.: 154
Καράμπελας Ι.: 56
Μαυράκη Σ.: 28
Στάμος Ν.: 27
Κουτσούμπας Α.: 21

ΠΑΣΟΚ: 277

Τσόνουγλου Β.: 127
Αγάτσα Α.: 114
Τόγιας Β.: 88
Ψυχογιός Γ.: 29
Γκιζίμης Κ.: 24
Βαγιάκος Η.: 12

ΚΚΕ: 42

ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΣ: 32

ΛΑΟΣ: 17

ΔΗΜ. ΑΝΑΓ.: 10

ΟΙΚΟΛΟΓΟΙ: 7

ΚΚΕ (μ-ρ): 2

ΕΝΑΝΤΙΑ: 2

ΜΕΡΑ: 1

ΕΙΣ ΤΗΝ ΒΟΥΛΗΝ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΤΟ ΘΕΜΑ ΤΟΥ ΠΟΛΥΑΝΔΡΙΟΥ

ΜΕΤΑ ΑΠΟ ΕΡΩΤΗΣΗ ΤΟΥ ΒΟΥΛΕΥΤΗ, ΤΟΥ ΠΑΣΟΚ, ΒΑΣΙΛΗ ΤΟΓΙΑ.
ΕΜΠΕΡΙΣΤΑΤΩΜΕΝΗ Η ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ,
ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΒΟΥΛΓΑΡΑΚΗ.

Μετά την επίσκεψη των μαθητών του Δημοτικού σχολείου μας εις το Πολυάνδριον, την επιστολή τους προς τον κ. Αραβαντινό (Δ/νη του Μουσείου της Θήβας) και την δημοσιότητα που έλαβε το θέμα στον τοπικό τύπο του Νομού μας, ήρθε και η σειρά της πολιτείας να δείξει το απαιτούμενο ενδιαφέρον. Μετά από παρέμβαση του Βουλευτή μας, του ΠΑΣΟΚ, κ. Βασίλη Τόγια με ερώτηση προς την ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ, ήρθε μια λίαν εμπεριστατωμένη και διαφωτιστική για το θέμα απάντηση από τον αρμόδιο Υπουργό Πολιτισμού. Πιστεύουμε γρήγορα το Πολυάνδριον να γίνει ένας χώρος επισκέψιμος, αντάξιος της ιστορίας μας και του πολιτισμού μας. Πολλά μπράβο αυτή την φορά αξίζουν στον Βουλευτή μας κ. Βασίλειο Τόγια, για την ευαισθησία που έδειξε σε ένα θέμα που ανέδειξαν οι μαθητές μας και οι άξιοι δάσκαλοί τους. Η εφημερίδας μας παραθέτει τόσο την ε-

Σκαρίφημα των ανασκαφών του Πολυανδρίου. Π.Α.Ε. 1883

μπνευσμένη ερώτηση του Βουλευτή μας, όσο και την απάντηση του Υπουργού.

Νικόλαος Ι. Δημητρίου

Η ερώτηση του κ. Β. Τόγια και η απάντηση του κ. Γ. Βουλγαράκη στη σελίδα 6

ΜΕ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΜΕΓΑΛΟΠΡΕΠΕΙΑ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗ ΚΑΤΑΝΥΞΗ ΕΟΡΤΑΣΘΗΚΕ ΤΟ ΠΑΝΗΓΥΡΙ ΤΟΥ ΠΡΟΦΗΤΟΥ ΗΛΙΑ

Με μεγάλη θρησκευτική λαμπρότητα εορτάστηκε η μνήμη του πολιούχου του χωρίου μας προφήτου Ηλία. Τόσο οι ενορίτες όσο και οι ευλαβείς προσκυνητές από την ευρύτερη περιοχή της Βοιωτίας. Προσήλθαν με ευλάβεια στην Ιερά ακολουθία του Μεγάλου πανηγυρικού εσπερινού, καθώς ανήμερα στην εορτή κατά την τέλεση της θείας λειτουργίας, προσκυνώντας την Ιερά εικόνα του Προφήτου και τιμώντας με την παρουσία τους την μνήμη ενός εκ των μεγάλων προφητών της Εκκλησίας μας. Η συμμετοχή των πιστών αποτέλεσε το ζωντανό πυρήνα της θρησκευτικής λατρείας προς τον θεό, και την τιμή και μνήμη του εορτάζοντας Προφήτου Ηλία, ώστε η πανηγυρης να εορτάζεται ουσιαστικά και πραγματικά, και όχι τυπολατρικά και φαρισαϊκά. Κατά την τέλεση του Μεγάλου πανηγυρικού εσπερινού, προεξάρχωντος του πανοσιολογιότατου Αρχιμανδρίτου π. Αρσενίου Γιαννακούλια Ιεροκήρυκος της Ιεράς Μητροπόλεως Θηβών, και ηγουμένου της νεοεγερθείσης Ιεράς Μονής Μεταμορφώσεως του Σωτήρος Άσκηρς Θηβών, συμμετείχαν και οι αδελφοί μας Ιερείς, ο π. Ευάγγελος Ρουσσέτης Εφημέριος του Ιερού Ναού Αγίου Νικολάου (Ταχίου) Θηβών, ο π. Κωνσταντίνος Περμαντζής Εφημέριος Λεύκτρων, ο π. Γεώργιος Μελλισσάρης συνταξιούχος εκ Θεσπιών, ο π. Κωνσταντίνος Κάτσιος Εφημέριος Μαυροματιού, ο π. Ευστράτιος Ευθυμάκης Εφημέριος Άσκηρς, ο π. Νικηφόρος Εφημέριος της Ιεράς Αρχιεπισκοπής Αμερικής, και ο π. Δαυνίλ Στέφας Αρχιδιάκονος της Ιεράς Μητροπόλεως Θηβών. Κατά την διάρκεια του εσπερινού τελέστηκε ή

λιτή μετά αρτοκλασίας, ενώ ο π. Αρσένιος κήρυξε το πανηγυρικό κήρυγμα της ημέρας, μεταφέροντας στις καρδιές και στην ψυχή μας καρπούς πνευματικούς και

Συνέχεια στη σελίδα 3

Το «μικρόν Πολυάνδριον» του Λεονταρίου

Το «σύγχρονον Πολυάνδριον» του Λεονταρίου

ΠΕΡΑΣΑΝ
ΣΤΑ ΑΕΙ ΚΑΙ ΤΕΙ
ΤΟ 2007

1.Κόλλια Αναστασία του Ιωάννη και της Σωτηρίας, ΤΕΙ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΛΑΡΙΣΑ

2.Μαρίνη Κωνσταντίνα του Νικόλαου και της Κωνσταντίνας, ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΠΑΝΕΠ. ΑΘΗΝΑΣ

3.Χατζή Παναγιώτα του Γεωργίου και της Κωνσταντίνας, ΤΕΙ ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΗΣ ΠΡΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ ΚΑΙ ΠΟΛΥΜΕΣΩΝ ΚΡΗΤΗΣ

4.Δημητρίου Αικατερίνη του Αθανασίου και της Κωνσταντίνας, ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ ΑΘΗΝΑΣ

5.Κόλλια Ιωάννα του Χαραλάμπους και της Αικατερίνης, ΝΟΜΙΚΗ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Τους ευχόμαστε ολόψυχα ΚΑΛΗ ΠΡΟΟΔΟ και να τους καμαρώσουμε μια μέρα όπως επιθυμούν.

Επιμέλεια Κόλλια Αναστασία

ΑΡΡΑΒΩΝΙΑ-
ΣΤΗΚΑΝ

- Η Ελένη Καλαντζή του Χαραλάμπους και της Αικατερίνης, με τον Ζώτο Σπυρίδωνα από την Αθήνα.
  - Ο Κωνσταντίνος Κόλλιας του Γεωργίου και της Δέσποινας, με την Δημητρίου Χαρούλα του Αθανασίου και της Κωνσταντίνας.
  - Η Γεωργία Κατρισίωση του Αριστείδη και της Σωτηρίας, με τον Παπαντωνίου Αθανάσιο από την Άσκη.
  - Ο Νικολάου Αναστάσιος του Γεωργίου και της Βασιλικής με την Ελένη Κωνσταντινίδη του Ιωάννη από την Θήβα
- Ευχόμεθα σε όλους να ζήσουν και ΚΑΛΑ ΣΤΕΦΑΝΑ.

ΠΟΛΥ ΧΡΟΝΙΑ ΓΙΝ

•ΑΜΦΙΟΝΑΣ, ΦΥΛΛΟ 04, 30-11-1974, σ. 4

ΤΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ των εκλογών του Ν. Βοιωτίας ΕΘΝΙΚΕΣ ΕΚΛΟΓΕΣ ΤΗΣ 17-11-1974
Για το Λεοντάριον: ΕΓΚΥΡΑ 693
-Ν.Δ. : 403 (ΚΟΝΙΤΣΑΣ 64, ΚΤΙΣΤΑΚΗΣ 101, ΠΑΠΑΣΠΥΡΟΥ 82, ΤΟΥΡΙΚΗΣ 148) .
ΣΤΟ ΝΟΜΟ 59,81%

-Ε.Κ.-Ν.Δ. : 151 (ΑΓΑΤΣΑΣ 11, ΑΝΔΡΙΑΝΟΣ 11, ΚΙΝΙΑΣ 16, ΜΙΚΡΟΣ 108). ΣΤΟ ΝΟΜΟ 15,42%

-ΠΑΣΟΚ : 98 (ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ 4, ΚΑΛΟΓΗΡΟΥ 10, ΚΑΤΣΙΜΠΑΡΔΗΣ 77, ΛΙΑ. 4). ΣΤΟ ΝΟΜΟ 15,58%

-Ε.Α. : 5 (ΑΔΑΜ -, ΓΑΖΗΣ 1, ΚΑΝΙΑΡΗΣ 3) .
ΣΤΟ ΝΟΜΟ 6,19%

-ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΟΣ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ : 36 (ΚΟΥΡΚΟΥΤΗΣ 1, ΣΤΑΜΟΥΛΗΣ 33). ΣΤΟ ΝΟΜΟ 2,60%

•ΑΜΦΙΟΝΑΣ, ΦΥΛΛΟ 06, 15-12-1974, σ. 4

ΤΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΟΥ ΔΗΜΟΨΗΦΙΣΜΑΤΟΣ ΣΤΟ Ν. ΒΟΙΩΤΙΑΣ
Για το Λεοντάριον: ΕΓΚΥΡΑ 669
ΒΑΣΙΛΕΥΟΜΕΝΗ: 262 - 39% . ΣΤΟ ΝΟΜΟ 34,5 %
ΑΒΑΣΙΛΕΥΤΗ: 407 – 61 % . ΣΤΟ ΝΟΜΟ 65,5%

•ΑΜΦΙΟΝΑΣ, ΦΥΛΛΟ 13, 21-04-1975, σ. 4

Το πνεύμα της Δημοκρατίας και της αλλαγής κυριάρχησε σ’ ολόκληρη την επαρχία μας.
ΛΕΟΝΤΑΡΙ
Πρόεδρος: Λουκάς Ζαφείρης.
Σύμβουλοι: Σωτήριος Μαρίνης, Νικόλαος Νικολάου, Βασίλειος Χ. Πετρούλιας, Κωνσταντίνος Κόλλιας, Λουκάς Χατζής, Αναστάσιος Μακρής.

ΧΟΡΟΣ ΓΥΝΑΙΚΩΝ

Με ιδιαίτερη επιτυχία στις 8 Ιουλίου 2007, διοργανώθηκε μουσική – λαϊκή – ρεμπέτικη βραδιά στην πλατεία του χωριού μας, από τον Γυναικείο Σύλλογο Λεονταρίου σε συνεργασία με την Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Βοιωτίας. Η πλατεία έζησε μέρες παλαιών πανηγυριών, σε κόσμο, κέφι και χορό.

ΕΛΕΝΗ Α. ΠΑΥΛΟΥ

Έφυγε πλήρης ημερών, σε ηλικία 100 και πλέον ετών η γιαγιά και γιαγιά όλων μας, Ελένη Α. Παύλου. Ήταν ο μεγαλύτερος άνθρωπος του χωριού μας, σίγουρα θα είχε πολλά να μας διηγηθεί και είναι κρίμα που από αμέλειά μας δεν το καταφέραμε.

ΞΕΡΟΒΡΥΣΗ ΛΕΟΝΤΑΡΙΟΥ

Στην Ξερόβρυση Λεονταρίου έγιναν για φέτος πολιτιστικές εκδηλώσεις του Δήμου μας στις 11 και 12 Αυγούστου 2007. Ήταν αφιερωμένες στο περιβάλλον και περιελάμβαναν προβολή σχετικών ταινιών. Η ΞΕΡΟΒΡΥΣΗ που ξεδίψαγε γενιές και γενιές τόσο Κασκαβελαίων όσο και Ρημοκαστραίων και που βρίσκεται μέσα στα διοικητικά όρια του Δημοτικού Διαμερίσματος Λεονταρίου του Δήμου Θεσπιών, διαμορφώθηκε και καθαρίστηκε για τις ανάγκες των εκδηλώσεων από τον Δήμο μας και μπράβo του.

ΓΗΠΕΔΟ – ΔΗΜΑΡΧΕΙΟ

Με χαρά βλέπουμε τις εργασίες στο γήπεδο να προχωρούν, το ίδιο δεν συμβαίνει με το καινούργιο δημαρχείο. Το ξαναλέμε άλλη μια φορά, δεν έχει καμία σημασία ποιος ξεκίνησε τα έργα, έργα που ξεκίνησαν πρέπει να τελειώσουν.

ΝΕΡΟ

Μήπως πρέπει να αρχίσουμε να βλέπουμε την ΕΥΔΑΠ ως μόνιμη λύση στο θέμα του νερού. Περισσότερα σε κάποιο άλλο τεύχος προσεχώς.

ΓΕΝΝΗΣΕΙΣ

Ο Φουντάς Αναστάσιος και η Αικατερίνη Αδάμ, την 27-07-2007, απέκτησαν ένα κοριτσάκι.
Καλορίζικο και να τους ζήσει.

•ΑΜΦΙΟΝΑΣ, ΦΥΛΛΟ 18, 26-07-1975, σ. 2

ΛΑΜΠΡΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΥ
ΑΠΟ ΤΟ ΛΕΟΝΤΑΡΙ ΕΠΕΣΣΕ ΜΑΧΟΜΕΝΟΣ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ

ΛΑΜΠΡΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΥ

ΑΠΟ ΤΟ ΛΕΟΝΤΑΡΙ

ΕΠΕΣΣΕ ΜΑΧΟΜΕΝΟΣ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ

«Ο Λάμπρος Δημητρίου Νικολάου στρατολογικής κλάσεως 73, εκ Λεονταρίου Θηβών ,κατετάγη εις τας τάξεις του Στρατού την 25ην Ιουλίου 1972, μετετέθη εις την Ελληνικήν Δύναμιν Κύπρου (ΕΛΔΥΚ) την 16ην Ιουλίου 1973, υπηρετών δε ως στρατιώτης , **εφονεύθη την 16 Αυγούστου 1974**, διατελών εν διατεταγμένη υπηρεσία εναντίον των Τούρκων».

Το παραπάνω κείμενο είναι απόσπασμα από την πράξι κανονισμού πολεμικής συντάξεως που κοινοποιήθηκε στον πατέρα του σκοτωμένου στρατιώτη .

Η προσφορά σε αίμα της επαρχίας μας, στην άφρονη πράξη της εθνικής προδοσίας της Κύπρου.

Συμπληρώνεται, τούτες τις μέρες , ένας χρόνος από τα τραγικά εκείνα γεγονότα που οδήγησαν τη χώρα , μετά τη σκοτεινή δικτατορία, στην ουσιαστική διχοτόμηση της Κύπρου.

Το νεκροταφείο της Λευκωσίας είναι γεμάτο από Έλληνες αξιωματικούς και στρατιώτες. Και οι σταυροί , οι περισσότεροι

πάνω στους τάφους , είναι ανώνυμοι. «Έλλην στρατιώτης» γράφουν , και την ημερομηνία του θανάτου.

Εκεί θα βρίσκεται και η σωρός του Λάμπρου Νικολάου.

«Στην Ελλάδα , όμως οι εγκληματίες παραμένουν ατιμώρητοι .Ως τότε , όμως; Η τιμωρία των ενόχων , εθνική επιταγή και ηθικό χρέος.

ΠΑΛΙΟΣ ΠΡΟΦΗΤΗΣ ΗΛΙΑΣ

Αλήθεια τι γίνεται με τον παλιό Προφήτη Ηλία. Πληγώνει η καρδιά μας έτσι που τον βλέπουμε κλειστό η για την ακρίβεια περικλειστο. Τα όποια έργα χρειάζονται πρέπει να αρχίσουν άμεσα, διότι αργότερα θα είναι πολύ αργά.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΧΑΤΖΗΣ

Με χαρά διαπιστώσαμε ότι μεταξύ των εκπροσώπων των κομμάτων, στην διακομματική επιτροπή του Δήμου Θηβαίων για την προετοιμασία των εθνικών εκλογών της 16 – 09 – 2007, συμμετείχε και ο συγχωριανός μας κ. Δημήτριος Χατζής, εκ μέρους του ΛΑΟΣ.

ΦΩΤΙΑ

Στις 31-8-2007, φωτιά εκδηλώθηκε στο Μύλο. Η άμεση κινητοποίηση των κατοίκων του χωριού μας, του Δήμου και της Πυροσβεστικής, δεν άφησαν την φωτιά να πάρει ανεξέλεγκτες διαστάσεις. Σοβαρές ζημιές υπέστη το οικόπεδο του συγχωριανού μας κ. Κιούση(κήνηκαν όλα το δένδρα και το σύστημα ποτίσματος). Η φωτιά κυριολεκτικά έγλειψε τις παρακείμενες οικίες. Αξίζει να αναφέρουμε την υπερπροσπάθεια του χειριστή του Δήμου μας κ. Χάρη Ασίμο που κυριολεκτικά με τον εσκαφέα του Δήμου έπεσε μέσα στην φωτιά, καθώς και του συγχωριανού μας Παναγιώτη Χατζή, που με τον γεωργικό του ελκυστήρα έκοψε αυλάκια στα γύρω οικόπεδα-χωράφια και βεβαίως της Πυροσβεστικής Θηβών που με 2 οχήματα, με επικεφαλής τον Διοικητή της κ. Καραμπέτσο Κωνσταντίνο όχι μόνο έσβησε την φωτιά αλλά παρέμεινε επί μακρόν στο χώρο της φωτιάς, αποσβένοντας τον κίνδυνο αναζωπηρώσεων.

ΓΗΠΕΔΟ

Με λύπη διαπιστώσαμε ότι ο χώρος του γηπέδου έχει μετατραπεί σε σκουπιδότοπο. Νομίζουμε πως οι αρμόδιοι πρέπει γρήγορα να τον ευπρεπίσουν.

ΓΙΑ ΝΑ ΜΗΝ ΜΑΣ ΨΑΧΝΕΤΕ

- ΤΟ ΠΟΛΥΑΝΔΡΙΟΝ μπορείτε να το ζητάτε και να το παίρνετε από το ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΟ ΟΠΑΠ του Γεώργιου ΑΓΓΕΛΟΥ.
- Επίσης αποστέλλεται άμεσα ηλεκτρονικά, αρκεί να μας το ζητήσετε στην ηλεκτρονική μας διεύθυνση: kaskaveli1@yahoo.gr και **ταχυδρομικά αρκεί να μας γνωρίσετε την ταχυδρομική σας διεύθυνση.**

ΕΝΙΣΧΥΣΑΝ ΤΗΝ
ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΑ ΜΑΣ

Χρήστου Σπύρος του Ιωάννη	100 Ευρώ
Μπαμπούλας Ευάγγελος (ΚΑΦΕΤΕΡΙΑ ΣΚΙΕΣ)	50 Ευρώ
Φουντάς Τάσος (ΚΡΕΟΠΩΛΕΙΟ-TABEPNA)	50 Ευρώ
Χρήστου Γεώργιος (Παντοπωλείο)	50 Ευρώ

ΤΟ ΠΟΛΥΑΝΔΡΙΟΝ

ΤΕΥΧΟΣ 005,

ΙΟΥΝΙΟΣ - ΙΟΥΛΙΟΣ - ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ 2007

Ημέρα κυκλοφορίας: 17-09-2007

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΑ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ

ΛΕΟΝΤΑΡΙΟΥ ΘΕΣΠΙΩΝ- ΤΙΜΗ 0,01 ΕΥΡΩ

ΙΔΡΥΤΗΣ – ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ:

ΑΣΤΙΚΗ ΜΗ ΚΕΡΔΟΣΚΟΠΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

«ΤΟ ΠΟΛΥΑΝΔΡΙΟΝ»

ΕΔΡΑ: Καλλιστράτους 54, ΤΚ. 15771, Ζωγράφου,

τηλ. 210 7754441, 22620 65797, 6974191736.

Email: kaskaveli1@yahoo.gr

ΕΚΔΟΤΗΣ : Νικόλαος Ι. Δημητρίου

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΥΛΗΣ:

Πρωτοπρεσβύτερος Ιωάννης Κόλλιας

Σε αυτό το τεύχος συνεργάστηκαν οι:

Πρωτοπρεσβύτερος Ιωάννης Κόλλιας, Δημητρίου Αικατερίνη τ. Α, Δημητρίου Νικόλαος τ.Ι, Φροσυνός Ιωάννης τ. Ηλία, Κούλα Κόλλια, Ελένη Λιούση, Πανταζής Ιωάννης, Ιωάννης Μήτρου, Κόλλια Αναστασία του Ιωάννη

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ:

Ν. Γ. Παπαδόπουλος

Ε. Γιάνναρη 5, τηλ. 210 3468268, Fax 210 3467155

Πολύτιμη ήταν η βοήθεια που πρόσφεραν,

γιαυτό και τους ευχαριστούμε οι:

Ο ιερέας του χωριού μας

Παπαγιάννης Αθανασίου, η Γραμματέας του χωριού μας Σωτηρία Κόλλια,

Μιχάλης Γ. Παύλου, Πάνος Γ. Χατζής,

Βασιλικούλα Γ. Βρακά,

η δασκάλα Ελένη Σπύρου, Γεώργιος Γρίλιας

Ν.Ι.Δ.

ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΑΝΑΔΟΜΗΣΗ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΠΟΛΗΣ ΤΩΝ ΘΕΣΠΙΩΝ

Μεγάλες αρχαιολογικές έρευνες και διεθνές ενδιαφέρον για την αρχαία πόλη των Θεσπιών

Το ενημερωτικό αυτό άρθρο βασίστηκε αποκλειστικά στο κείμενο του καθηγητή του πανεπιστημίου της Λιουμπλιάνας κ. Μπόζινταρ Σλάπσακ (Bozidar Slapsak), που απέστειλε στον εκδότη της εφημερίδας «Το Πολυάνδριον» κ. Νικόλαο Δημητρίου το φετινό καλοκαίρι.

Τη δεκαετία του 1980, τα πανεπιστήμια του Κέμπριτζ και του Μπράντφορντ (Cambridge-Bradford) συνεργάστηκαν πάνω σε ένα κοινό πρόγραμμα αρχαιολογικής έρευνας, που αφορούσε την ευρύτερη περιοχή του τέως Δήμου Θεσπιών συμπεριλαμβανομένης και κείνης της Αλίαρτου. Η προσπάθεια γρήγορα απέδωσε καρπούς και οδήγησε στην περαιτέρω διαφώτιση της τοπικής ιστορίας. Ένα νέο πλήθος στοιχείων αποκαλύφθηκε, μέσα από την επανεξέταση και επαναξιολόγηση των γραπτών ιστοριογραφικών πηγών της κλασσικής αρχαιότητας, την επιφανειακή ανασκαφή, την καταγραφή και χρονολόγηση των διασωζομένων αντικειμένων. Ο βασικός σκοπός, που για την 20ετή αυτή μελέτη ήταν η κατανόηση της εξέλιξης του τρόπου εποίκησης και της χρήσης της γης από την προϊστορική στη μοντέρνα εποχή, πράγματι επιτεύχθηκε. Άλλωστε πώς να μη συνέβαινε αυτό, όταν στην σχετική έρευνα έλαβαν μέρος κορυφαίοι αρχαιολόγοι και ιστορικοί όπως ο Τζον Μπίντλφ, ο Άντονι Σνόντγκρας, ο Πήτερ Λιουκ, ο Μάικλ Κιέλ, κ.α., που εκτός των άλλων είχαν ένθερμο συμπαραστάτη τον ιστορικό και Επίσκοπο Θηβών και Λεβαδείας κ. Ιερώνυμο Β΄.

Στα αποκαλυπτικά άρθρα τους οι επιστήμονες διατύπωσαν ρητά, ότι στο κρίσιμο χώρο των Θεσπιών και του Λεονταρίου, στο μεσοδιάστημα της πρώιμης Προϊστορικής με την Νεολιθική εποχή, οι έποικοι επέλεξαν το υπερυψωμένο έδαφος της Μαγούλας (περιοχή μεταξύ Μεγάλης Βρύσης και Πηγής Αγίου Ιωάννη) για να το κατοικήσουν. Εκεί ακριβώς ιδρύθηκε και αναπτύχθηκε η αρχαία πόλη-κράτος των Θεσπιών. Αυτό που παρατηρεί κανείς 7.000 χρόνια μετά, στο ίδιο σημείο και έξω φυσικά από τα όρια των σύγχρονων οικιστικών μονάδων, είναι απλώς τα απομεινάρια αυτών των αρχαίων οικισμών: επιζώντα κομμάτια κεραμικών καθώς και θραύσματα ποικίλων ψηφιδωτών κείτονται εγκατεσπαρμένα, σκονισμένα ή θαμμένα, στους αγρούς, τις πεδιάδες και τα διάσελα της περιοχής. Η χρονολόγηση αυτών των ευρημάτων, το σχήμα

τους, η διασπορά ή η συγκέντρωσή τους, η σύγκρισή τους με άλλα υλικά γειτονικών δορυφόρων πόλεων όπως η Άσκρα, και, χονδρικά η χαρτογράφηση τους σε συνδυασμό με διάφορες τεχνικές εξέτασης και φυσικά με ιστοριογραφικές πηγές, επέτρεψαν στους επιστήμονες να ξεδιπλώσουν οριστικά το ιστορικό πέπλο της εποίκησης των πληθυσμών στην εν λόγω περιοχή διαχρονικά.

Το 2007 μια νέα συνδυασμένη συλλογική προσπάθεια, στόχευε στην περαιτέρω κατανόηση της εποικιστικής εξελικτικής διαδικασίας στο πέρασμα των χιλιετιών. Για τα πορίσματά της μας πληροφόρησε ο αγαπητός καθηγητής κ. Bozidar Slapsak από τη Σλοβενία. Όπως αναφέρει ο ίδιος, το πρόγραμμα αυτής της χρονιάς αφορούσε την ιχνηλάτηση των δομικών ερειπίων των αρχαίων Θεσπιών και κυρίως των τειχών της πόλης στην μέγιστη επέκτασή τους τον 4ο -3ο π.Χ. αιώνα. Τώρα μόλις έγινε σαφές ότι όταν οι Θεσπιές ισχυροποιήθηκαν, συμπεριέλαβαν στην περιτειχισμένη πόλη τις περιοχές των πηγών της Μεγάλης Βρύσης, των ανατολικών παρυφών του σύγχρονου οικισμού και του πλατώματος (οροπέδιο) του Πάνω Μαχαλά. Ήταν μια στρατηγική κίνηση αφού συνδύασε αρμονικά τα πλεονεκτήματα που προσδίδουν η ύπαρξη πολλών πηγών, η εγγύτητα των γονιμότερων χωραφιών, το υψόμετρο σε περιπτώσεις εξωτερικών απειλών, η καλύτερη φυσική τοποθεσία για την κατασκευή θεάτρου και άλλων δημόσιων οικημάτων (ίσως γυμνασίου), σύμφωνα με τις νέες ιδέες ενός αστικού σχεδιασμού που επικράτησαν τον 4ο π.Χ αιώνα και που τοποθετούσαν τώρα πια τα κτίρια εντός και όχι εκτός των τειχών της αρχαίας πόλης. Η αποστολή χαρτογράφησε τους φράχτες που αποτελούνταν από μεγάλες πέτρες, οι οποίες ενώ κάποτε ήταν τοποθετημένες στα τείχη του κάστρου ή στα δημόσια κτίρια, τώρα πια παίζουν το ρόλο σημαδιών στην οροθέτηση των αγροτεμαχίων. Η μελέτη επιχείρησε με επιτυχία να αναζητήσει τις αθέατες -λόγω των προσχώσεων- κατασκευές που σίγουρα διατηρούνται υπογείως. Και είναι βέβαιο ότι υπάρχουν, διότι η γεωφυσική αυτή προοπτική αποδεικνύεται από τη συνήθη αποκάλυψη αρχαίων ερειπωμένων πόλεων κατά την διάνοιξη δρόμων ή κατά την εκσκαφή του εδάφους. Εδώ, οι σειρές των στρώσεων που παρατηρούνται μέσα από τον

καθαρισμό των εγκάρσιων τομέων ή των απτών σχηματισμών, μας οδηγούν σταθερά στην κατανόηση της χρονικής περιόδου και της φύσης της κατοίκησης στο συγκεκριμένο κομμάτι της αρχαίας πόλης.

Η ερευνητική ομάδα απαρτιζόταν από ένα ικανό αριθμό φοιτητών των Πανεπιστημίων του Λήντεν (Ολλανδία) και της Λιουμπλιάνας (Σλοβενία), υπό την επίβλεψη κυρίως των καθηγητών Τζον Μπίντλφ και Μπόζινταρ Σλάπσακ_ συμμετείχε επίσης ο Λέκτορας του Ιονίου Πανεπιστημίου κ. Κώστας Σβόνιας καθώς και ο Σλοβένος διδάκτορας κ. Μπράνκο Μιούζικ. Χορηγοί ήταν τα δύο προαναφερόμενα πανεπιστήμια και το πρόγραμμα ενός ερευνητικού κέντρου υπό την αιγίδα της Βελγικής κυβερνήσεως. Η πλαίσίωση των φορέων και η υποστήριξη πραγματοποιήθηκε συνολικά από το Υπουργείο Πολιτισμού, το Γερμανικό Ινστιτούτο Αθηνών, την 9η Εφορεία Προϊστορικών και Κλασσικών Αρχαιοτήτων των Θηβών (κ. Αραβαντινός), την Εφορία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων, τον κ. Pipistrel που πραγματοποίησε με αερόπτερο πτήσεις πάνω από τα πεδία έρευνας, το Δήμο Θεσπιών (κ. Κουρούνης), την Επισκοπή Θηβών και Λεβαδείας (κ. Ιερώνυμος).

Τέλος ο κ. Μπόζινταρ Σλάπσακ έκρινε σκόπιμο να σημειώσει, ότι σημαντικό ρόλο στην επιτυχία της έρευνας έπαιξαν η φύλακας του Μουσείου Θεσπιών κ. Μίνα Χατζή, ορισμένοι αξιόλογοι γνώστες της τοπικής ιστορίας και φυσικά ο τοπικός πληθυσμός.

I.K.M

ΜΕ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΜΕΓΑΛΟΠΡΕΠΕΙΑ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗ ΚΑΤΑΝΥΞΗ ΕΟΡΤΑΣΘΗΚΕ ΤΟ ΠΑΝΗΓΥΡΙ ΤΟΥ ΠΡΟΦΗΤΟΥ ΗΛΙΑ

Συνέχεια από τη σελίδα 1

εποικοδομητικούς. Εν συνεχεία πραγματοποιήθηκε η Ιερά Λιτανεία της θαυματουργού ιεράς εικόνας του προφήτου Ηλία προεξάρχοντος του Αιδεσιμολογωτάτου Πρωτοπρεσβυτέρου π. Ιωάννου Κόλλια, των λοιπών Ιερέων, τη συνοδεία των Ιεροψαλτών και του φιλάγιου λαού του Θεού. Την εικόνα κρατούσαν οι άλκιμοι νέοι του χωριού μας, Κωνσταντίνος Ι. Ζωγράφος, Δημήτριος Π. Βενιζέλος, Χρήστος Α. Γκούμας και Λουκάς Γ. Αγγέλου. Ιδιαίτερες στιγμές κατανύξεως κατά την τέλεση του εσπερινού που κυριολεκτικά μας ανύψωσαν πνευματικά και ενίσχυσαν το θρησκευτικό συναίσθημα, ήταν η απόδοση των θρησκευτικών ύμνων απο την χορεία των ιεροψαλτών. Στο δεξιό αναλόγιο ο κ. Κωνσταντίνος Μπιλάλης, πρωτοψάλτης του Ιερού Ναού Αγ. Γερασίου Ιλισίων, ενώ στο αριστερό αναλόγιο ο κ. Ιωάννης Χρήστου, πρωτοψάλτης του Ιερού Ναού Αγ. Γεωργίου Ζωγράφου, καταγόμενος από της Θεσπιές, βοηθούμενος από τον κ. Κωνσταντίνo Μωραΐτη, πρωτοψάλτη του Ιερού Ναού Παναγίας Ελεούσης Αιγάλεω,

καταγόμενος από το Νεοχώρι, και τον κ. Νικόλαο Πετρίδη, Ιεροψάλτη. Ανήμερα της εορτής τελέσθηκε ο εορταστικός Όρθρος με αρτοκλασία, ενώ στην Θεία Λειτουργία τελέσθηκε Ιερατικό συλλείτουργο προεξάρχοντος του πανοσιολογιωτάτου Αρχιμανδρίτου π. Πολυκάρπου Χρυσικού Ιεροκήρυκος της Ιεράς Μητροπόλεως Θηβών, υπενθυμίζοντας στο κήρυγμα τους πνευματικούς καρπούς του Θεού περί δικαιοσύνης, μιμούμενοι τους αγώνες του προφήτου Ηλία. Στο ιερατικό συλλείτουργο συμμετείχαν και ο π. Πολύκαρπος Καραμαρούδης Εφημέριος του Ιερού Ναού Αγίας Τριάδος Βαγίων, ο π. Γεώργιος Μελλισσάρης, ο Αρχιδιάκονος π. Δανιήλ, ενώ στο Ιερό Βήμα βρισκόταν συμπροσευχόμενος ο κατά πάντα και λίαν αγαπητός αδελφός, συλλειτουργός, και σεβάσμιος γέροντας (πλέον των ενενήκοντα ετών) π. Αριστοτέλης Δημητρίου πρώην εφημέριος του χωριού μας, όπου επί σειρά ετών υπηρέτησε το άγιο Θυσιαστήριο του χωριού μας. Ατενίζοντας τον πατατέλιο μέσα στο ιερό, γύρισε το μυαλό μου αρκετά χρόνια πίσω, και τον θυμήθηκα να τελεί την θεία λειτουργία, να ψάλει κατανυκτι-

κά, και άλλες πολλές καλές αναμνήσεις.Ας έχουμε την ευχή του και ο θεός να του δίνει δύναμη, υγεία και κουράγιο να ζήση. Για την άφθογη ετοιμασία της πανηγυρης, και την ιδιαίτερη φιλοξενία αξίζουν πολλά συγχαρητήρια στον εφημέριο του χωριού μας π. Ιωάννη Αθανασίου και στο εκκλησιαστικό συμβούλιο του Ιερού Ναού. Ο Ορθόδοξος και φιλάγιος Ελληνικός πιστός λαός μας, αλλά πολύ περισσότερο ο Βοιωτικός ευσεβής λαός της περιοχής μας, τιμά ιδιαίτερωσ την μνήμη κάθε αγίου με την συμμετοχή του στις ιερές ακολουθίες, παρόντες στις ιερές λιτανείες, προσφέροντας τις αναρίθμητες αρτοκλασίες, εις τρόπον ώστε να εκφράσουν και να εκδηλώσουν την αγάπη τους προς τον Θεό, αλλά και προς τον εορταζόμενο άγιο. Η εορτή ενός αγίου ωθεί τον ευσεβή λαό στους Ιερούς Ναούς, προκειμένου να εκκλησιαστεί, να καρτιστεί πνευματικά, να στηριχθεί ψυχολογικά και να επιδιώξει την σωτηρία της ψυχής του. Για τους λόγους αυτούς οι εορτές και πανηγύρεις των αγίων μας, έχουν ευρύτατη απήχρηση στην ψυχή του λαού μας πράγμα που καταφαίνεται και από την αθρόα προσέλευση σε αυτές.

Εύχομαι προς όλους την εορτή του προφήτου Ηλία να την τιμούμε κάθε χρόνο με οικογενειακή υγεία και ευτυχία, οι συντοπίτες μας οι οποίοι διαμένουν στην Αθήνα και στην υπόλοιπη Ελλάδα και στο εξωτερικό ποτέ να μην ξεχνούν την εορτή του Αγίου μας, ευχής έργο θα ήταν η παρουσία όλων μας στις λατρευτικές εκδηλώσεις προς τιμή του προφήτου Ηλία. Αποτελεί δυσάρεστο γεγονός πολλοί χριστιανοί αδελφοί μας να εορτάζουν την μνήμη και την εορτή των αγίων πολύ υποτονικά, η και δεν την εορτάζουν ποτέ, παρά μόνον την μετέτρεψαν σ' ένα κοσμικό γεγονός χωρίς καμία σχέση με την εκκλησία, με αποτέλεσμα να περιθωριοποιήσουν η και να εξαφανίσουν τα εκκλησιαστικά πανηγύρια, τις εορτές, και να τις αντικαταστήσουν με δώρα και ευχές, τραγούδια και χορούς, φαγοπότια και μέθη, γεγονός αναμφισβήτητο ότι ο σύγχρονος τρόπος ζωής με το υλιστικό και καταναλωτικό πνεύμα του, μας αποθαρρύνει στον αγώνα της αγιότητας και μας οδηγεί στην φθορά και την εξαφάνιση.

Πρωτοπρεσβύτερος
Ιωάννης Κόλλιας
21-7-2007

Ένας από τους πρωταρχικούς στόχους που έχει θέσει από τη γέννησή της η εφημερίδα μας, είναι η δημοσίευση επιστημονικών άρθρων που θα ενημερώσουν συστηματικά τους πολίτες μας πάνω σε θέματα τοπικής ιστορίας. Έτσι σας παρουσιάζουμε το παρακάτω κείμενο, που αναφέρεται στο Μαυρομάτι.

Το Νοέμβριο του 1825 διεξήχθη στο Μαυρομάτι Βοιωτίας μία φονική μάχη κατά την οποία 44 Έλληνες υπερασπιστές της ελευθερίας βρήκαν τραγικό θάνατο πολεμώντας εναντίων υπέρτερων οθωμανικών στρατιωτικών δυνάμεων¹. Το σημαντικό αυτό γεγονός που εκτυλίχθηκε στην επαρχία Θηβών για πολύ καιρό παρέμεινε στη λήθη. Μόλις το 1895 ο νομικός Ευκλείδης Βάγιαννης επιχείρησε για πρώτη φορά να σκιαγραφήσει το γεγονοτολογικό του υπόβαθρο. Η ενδελεχής συγκέντρωση πληροφοριών όμως, δεν ήταν μέσα στις προσδοκίες του συγγραφέα με αποτέλεσμα τα στοιχεία και οι λεπτομέρειες που το συνέθεταν να παραμείνουν στην αφάνεια². Διαφορετικές προθέσεις είχε ο ιστοριογράφος Γεώργιος Τσεβάς που 33 χρόνια αργότερα έδωσε στη δημοσιότητα την ολοκληρωμένη εικόνα αυτής της στρατιωτικής αναμέτρησης³. Αν και η κριτική του προσέγγιση στον αριθμό των στρατιωτών⁴, στην ημερομηνία⁵ και στις ευρύτερες διεργασίες που επηρέασαν αναπόδραστα την πλοκή του συμβάντος⁶ ήταν ανύπαρκτη, κατάφερε να διαγράψει αφηγηματικά την πιο λεπτομερή μάχη στη Βοιωτία μετά από εκείνη της Πέτρας. Χρησιμοποιώντας το μεθοδολογικό εργαλείο της προφορικής παράδοσης, της οποίας αποδείχτηκε και ο μοναδικός θεματοφύλακας, ο συγγραφέας ανέδειξε την ηγετική φυσιογνωμία του εκ Σκουρτών Θηβών οπλαρχηγού Αθανασίου Γάτση, που ως τότε βρισκόταν υπό την σκιά των Οδυσσέα Ανδρούτσου και Αθανασίου Διάκου. Αρκετά χρόνια αργότερα ο ιστοριοδίφης Τάκης Άλμπας εμπλούτισε τη διήγησή με νέα στοιχεία, συμβάλλοντας στην παγίωση του ήδη συγκινησιακού της χαρακτήρα⁷. Στα μέσα της δεκαετίας του '70, ο Λουκάς Φανόπουλος σε μια μνημειώδη παρουσίαση της βοιωτικής αντίστασης στο 1821, ανέδειξε πρωτογενές υλικό σχετιζόμενο με τον πρωταγωνιστή του ολοκαυτώματος Θανάση Σκουρτανιώτη, κλείνοντας έτσι την αυλαία του ρομαντικού δράματος⁸. Έκτοτε, ως και σήμερα, η εξιστόρηση του Τσεβά επαναλαμβάνεται και αναπαράγεται, περισοπτικά για να δημοσιοποιηθεί το θέμα και για να κεντριστεί η εθνική συνείδηση σε διάφορες εποτείες, παρά για να ενδυναμωθεί η ιστορική αλήθεια. Εξαιρέση στα παραπάνω αποτελούν οι σχετικές μελέτες των Μελέτη Μπεναρδή, Δημήτρη Καλλιέρη, Βαγγέλη Μίχα, Δημήτρη Λιάκουρη και Θανάση Κυριάκου, οι οποίες εισδύουν βαθύτερα στο θέμα⁹.

Ας παρακολουθήσουμε αδρομερώς το συμβάν, από μια διαφορετική οπτική από ό,τι ως σήμερα έχουμε συνηθίσει να αντικρίζουμε.

Το ψυχρό πρωινό της 3ης Νοεμβρίου 1825, το ελληνικό εκστρατευτικό σώμα 48 άτακτων υπό την αρχηγία του αντιστράτηγου¹⁰ Αθανασίου Γάτση ή Σκουρτανιώτη, κατά τη διάρκεια μιας αναγνωριστικής περιπόλου στην ευρύτερη περιοχή του τέως Δήμου Θεσπίων, αφού αντλήθηκε αιφνிடώς την παρουσία του Οθωμανικού στρατού σε κοντινή απόσταση, και συγκεκριμένα στο σημερινό κεντρικό δρόμο Θηβών-Λιβαδειάς, αποφάσισε κάτω από αδιευκρίνιστες συνθήκες να το προσελκύσει σε μάχη, παρά το γεγονός ότι υπολειπόταν συντριπτικά για να δημοσιοποιηθεί το θέμα. Ο χώρος που επέλεξε ο αρχηγός για να οργανώσει την άμυνά του ήταν ο βυζαντινός ναός της Μεταμορφώσεως του Σωτήρος στο Μαυρομάτι¹¹. Βασικό ρόλο στην απόφασή του έπαιξαν, αφενός μεν η επιμονή του συναρχηγού, του Ιωάννη Δρίτσουλα ότι θα κερδίσουν τη μάχη και θα δοξασθούνε όπως συνέβη με τον Οδυσσέα Ανδρούτσο στη Γραβιά και αφετέρου δε, η προσδοκία του ιδίου για στρατιωτική υποστήριξη, που ευελπιστούσε να επιτευχθεί κατά τις απογευματινές ώρες. Για το λόγο αυτόν τέσσερις γοργοπόδαροι αγγελιοφόροι απεστάλησαν στα τέσσερα σημεία του ορίζοντα προς ανεύρεση του πλησιέστερου φίλιου τμήματος *«για να έλθωσι να τους βοηθήσουν ή να τους θάψουν»*. Ο Σκουρτανιώτης ήλπιζε ότι η άφιξη στρατιωτικής ενισχύσεως, εκ φύσεως θα παρείχε τη δυνατότητα αιφνιδιασμού, πλευροκοπήσεως και αποδυναμώσεως του εχθρού, και με λίγη τύχη ίσως και εκμηδενισμού του. Οπότε η άμυνα που θα παρέθετε αποτελούσε τμήμα μιας γενικότερης στρατηγικής στόχευσης με σκοπό την άπαξ εξολόθρευση μιας εκ των ισχυρότερων εχθρικών δυνάμεων του σαντζακίου του Ευρίπου που τον καιρό εκείνο διοικούσε ο Ομέρ Πασάς της Καρύστου.

Η οθωμανική επίθεση ξεκίνησε το μεσημέρι της ίδιας ημέρας και ήταν σφοδρή. Λεπτό προς λεπτό γινόταν σφοδρότερη και ώρα με την ώρα ασθενικότερη. Το απόγευμα είχε πλήρως εξαρθρωθεί και θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως εντελώς αποτυχημένη. Αιτία ήταν η στρατηγική ικανότητα του Έλληνα αρχηγού που επέτυχε, αφενός μεν να αντιτάξει στον αντίπαλό του σθεναρή αντίσταση καθ' όλη τη διάρκεια των εχθροπραξιών έχοντας ως αντιστηριγμα τον οχυρωματικό περίβολο της εκκλησίας, και αφετέρου δε, να διατηρήσει το έμφυχό του υλικό σε άριστη κατάσταση μείον τους συνήθεις μικροτραυματισμούς. Αξιοσημείωτο είναι επίσης, ότι οι επιθέσεις του εχθρού, αν και ήταν αλλεπάλληλες, θεελλώδεις και μαζικές, αποκρούστηκαν ή απορροφήθηκαν εξαιτίας της ψύχραιμης, λυσσαλέας και αποτελεσματικής στάσης των ίδιων των υπερασπιστών _ο υπερεκρασμός του προστατευτικού μαντρότοιχου μετέτρεπε συχνά τη μάχη σε εκ του συστάδην οδηγώντας τον εχθρό σε απροσμέτρητες απώλειες και μορφοποιώντας τον τόπο σε ένα συμφυρμό χώματος, σάρκας και αίματος.

Εκατόν πενήντα και πλέον Οθωμανοί σφαγιάστηκαν ή τέθηκαν εκτός μάχης στα πρώτα κύματα της επιθέσεως η πρώτη φάση της αναμέτρησης κινδύνευε να είναι για εκείνους και η οριστική. Η απελπισία τους κυρίευσε διότι η πλάστιγγα της νίκης είχε γείρει φανερά με το μέρος των Ελλήνων.

Ακριβώς στο σημείο αυτό επικράτησε σιωπή και η παύση του πάσης φύσεως πολεμικών ορυμαγδών, έδωσε προς στιγμήν την εντύπωση της ολοκληρωτικής υποχωρήσεως του εχθρού. Αλλά η εντύπωση ήταν απατηλή. Ήταν η σιωπή προτού ξεσπάσει η κύρια καταιγίδα, γιατί εκείνο το οποίο δεν είχε ως τότε συμβεί στην ελληνική, συνέβη στην αντίπαλο πλευρά. Μια ισχυρή επικουρική δύναμη αποτελούμενη από 600 Οθωμανούς πεζικάριους και ιππείς αναφάνηκε στα βορειοδυτικά του λόφου της Αγια-Σωτήρας και κινήθηκε ολοταχώς εναντίον των αμυνομένων, εξανεμίζοντάς τους κάθε ίχνος ελπίδας για επιτυχή έκβαση του αγώνα. Παρόλα αυτά, οι Έλληνες μαχητές δίχως να χάσουν τη ψυχραιμία τους, ε-

νου από τα χημικά αέρια οπλαρχηγού που τον είχε σε περιορισμό και προχώρησε αμελώς στο περίβολο του ναού. Εκεί συνελήφθη από κρυμμένους Οθωμανούς που παραμόνευαν για να σκυλέψουν τους νεκρούς μετά από πίεση που του άσκησαν απέσπασαν την πληροφορία ότι ο καπετάνιος βρίσκεται «εν τη ζωή». Ευθύς αμέσως ενημερώθηκε η διοίκηση του στρατιωτικού σώματος, τμήμα του οποίου επέστρεψε και επιτέθηκε ομαδόν εναντίον του Σκουρτανιώτη. Εκείνος αντιστάθηκε σαν άγριο και μανιασμένο θηρίο, έως τη στιγμή που μια εκ των πολλών (εκρηκτικών) βομβών που εξακόντιζαν οι εχθροί εναντίον του, τον βρήκε κατάστηθα *«κατακαίοντας και διαμελίζοντας αυτόν»*. Οι Οθωμανοί περιχαρείς, αφού *«έκανσαν τον καπετάνιο των Δερβενοχωριτών»¹⁴*, χάρισαν τη ζωή στον Πανάρετο θεωρώντας τον *«όλως ανίκανος προς πόλεμον και ότι ήχθη βιαίως εις την εκκλησίαν υπό των επαναστατών»¹⁵*.

Τα φλογοκαμένα και ολόμαυρα πτώματα των πολεμιστών κα-

Το ολοκαύτωμα Σκουρτανιώτη

Στρατηγικό λάθος ή αποτέλεσμα διχόνοιας;

Ξακολούθησαν να πολεμούν πεισματωδώς, σαν ένας αποφασισμένος άνθρωπος, «...άφωνοι, εν θानιαστή αταραξία...» παρά του ότι οι πιθανότητες επιβίωσης είχαν απελπιστικά ελαττωθεί.

Η μάχη συνεχίστηκε και ήταν φονική. Οι άμυνες όμως κρατούσαν. Η προσπάθεια για την επιβίωση έδιωχνε την κούραση των αμυνομένων και έκανε την ώρα να περνάει. Η βοήθεια όμως δεν ερχόταν. Είναι άγνωστο σε μας σήμερα για το τι ένωθαν κάποιοι άγνωστοι στρατιώτες στην Αλυκή βλέποντας με ασφάλεια τον ήλιο να βυθίζεται στο πέλαγος, ενώ την ίδια στιγμή κάποιοι άλλοι πέθαιναν για την πατρίδα. Πράγματι, η δύση του ηλίου βρήκε τους υπερασπιστές σε άσχημη ψυχολογική κατάσταση, διότι να μεν η παρελκυστική τους τακτική είχε επιτύχει, αλλά οι φίλιες δυνάμεις δεν είχαν ακόμα αναφανεί¹². Αφού εξάντλησαν το σύνολο των αποθεμάτων από τα πυρομαχικά που διέθεταν, υποχώρησαν του περιτειχίσματος και οχυρώθηκαν μέσα στο μικρής χωρητικότητας ναό. Η αναπόφευκτη αυτή κίνηση αποδείχτηκε ολέθρια. Ο επικεφαλής της οθωμανικής στρατιωτικής φάλαγγας εκμεταλλευόμενος αυτόν τον «περιορισμό», διέταξε αμέσως την περικύκλωσή τους ώστε να τους αποστερήσει κάθε ενδεχόμενη ενέργεια προς διάρρηξη του κλοιού. Μόλις μάλιστα διαπίστωσε ότι τα βόλια των αμυνομένων καταναλώθηκαν μέχρι ενός, βρέθηκε αντιμέτωπος με τρεις θανάσιμες επιλογές: πρώτο, να ζητήσει βαρύ οπλισμό από την κοντινότερη έδρα ανεφοδιασμού, δηλαδή τη Θήβα, για να κανονιοβολήσει τους εσωκλείστους, πράγμα που απαιτούσε χρόνο και οι πολιορκημένοι μπορεί να ενισχύονταν με εξωτερική βοήθεια δεύτερο, να επιδιώξει να εκπορθήσει με εφόρμηση το ναό αλλά θα διακινδύνευε να ανήψει το μέγεθος των απωλειών του τέλος, να υποχρεώσει τους αγωνιστές σε έξοδο ώστε να τους αιχμαλωτίσει ή να τους εξολοθρεύσει με συγκέντρωση πυρός. Το σχέδιο που συνέφερε ήταν το τρίτο. Ο αξιωματούχος απέστειλε στρατιώτες που αναρριχήθηκαν στην εξωτερική οροφή της εκκλησίας και αφού άνοιξαν οπές διοχέτευσαν στο εσωτερικό της δηλητηριώδη και δύσοσμα αέρια, καθώς και εύφλεκτες δραστικότητες ουσίες, όπως θειάφι και πίσσα.

Για να αποφύγουν την αιχμαλώτιση και τις συνεπακόλουθες κακοποιήσεις εις βάρος τους, οι «επαναστάτες» αποφάσισαν να μην εξέλθουν της εκκλησίας υπομένοντας έτσι έναν τραγικό και μαρτυρικό θάνατο. Σε αυτό το σημείο μπορούμε να εικάσουμε, πως από το ανατολικό τριάλοβο παράθυρο της εκκλησίας θα πρέπει να ξεπροβάλλαν περιστασιακά φλογισμένες και ολοκόκκινες ματιές πολεμιστών, που αδημονώντας κοιτούσαν προς τη Θήβα προσβλέποντας έστω και την ύστατη αυτή στιγμή σε μια απροσδόκητη βοήθεια. Μπορούμε να φανταστούμε επίσης τον Σκουρτανιώτη να φωνάζει μέσα από τις φλόγες *«κρατάτε παλικάρια γιατί όπου να 'ναι έρχονται»*. Αλλά κανείς δεν ήλθε. Και οι Έλληνες πέθαναν αβοήθητοι και μόνοι. Οι περισσότεροι έχασαν τη ζωή τους από τα ασφυξιογόνα αέρια ενώ οι υπόλοιποι κήκχαν ζωντανοί. Τα ουρλιαχτά του πόνου αντηχούσαν στον ορίζοντα εμπρός απογειώνοντας τον τρόμο και βυθίζοντας στη θλίψη τόσο τους κρυμμένους στα γήινα καταφύγια εντοπίους, όσο και τον κάθε τυχόντα που συναντούσαν στο διάβα τους χιλιόμετρα μακριά¹³.

«Το μεσονύκτιον ολόκληρος η Βοιωτία εγνώριζεν την έναρξιν του δράματος, αλλ' ήτο αργά...».

Τη χρονική αυτή στιγμή η εχθρική μονάδα, έχοντας ήδη περισυλλέξει τους νεκρούς και τους τραυματίες της οι οποίοι ξεπερνούσαν τους διακόσιους πενήντα, εγκατέλειψε το χώρο του ανθρώπινου θυσιαστηρίου κινούμενη προς τη Θήβα για να καταλύσει εκεί τη νύχτα. Αλλά το ελληνοπρεπές δράμα δεν είχε ολοκληρωθεί. Τις νυχτερινές ώρες δύο άνθρωποι ήσαν ακόμα ζωντανοί μέσα στην εκκλησία ο Σκουρτανιώτης που παραφύλούσε στην είσοδό της και ένας καλόγερος που ονομαζόταν Πανάρετος. Η ατυχία δυστυχώς κατευθύνθηκε προς την είσοδο. Ο Πανάρετος για να ανασάνει φρέσκο αέρα, ξέφυγε από την προσοχή του ζαλισμέ-

θώς και το διαμελισμένο κορμί του αρχηγού τους Σκουρτανιώτη, ανακαλύφθηκαν το χρώμα της επόμενης ημέρας από τους ντόπιους, όχι μονάχα εξαιτίας της υποχωρήσεως του πυκνού στρώματος πάχνης, το οποίο είχε καλύψει σα σάβανο τη γη θέλοντας ίσως να αποκρύψει το αποτρόπαιο δράμα, αλλά και λόγω της έντονης μυρωδιάς θανάτου που κυριαρχούσε και διαπότιζε τον αέρα. Οι νεκροί αφού ψάλλθηκαν από τον Βαγαίο ιερέα Νικόλαο, ενταφιάστηκαν από Μαυροματαιούς χωρίς την παρουσία και συμμετοχή κάποιας ελληνικής στρατιωτικής μονάδας, αφήνοντας έτσι ανεκπλήρωτη και την δεύτερη επιθυμία του οπλαρχηγού λίγο πριν το θάνατό του¹⁶. Αλλά ελάχιστη σημασία είχε αυτό πλέον, διότι *«ο αρχηγός είχαν αποθάνει»*. Ο όγκος του εχθρικού στρατεύματος σε συνδυασμό με την έλλειψη πυρομαχικών και στρατιωτικής υποστήριξης είχαν επικρατήσει επί της ελληνικής θελήσεως για τη νίκη και τη ζωή. Η πυρπολημένη θολωτή εκκλησία για 181 και πλέον χρόνια, θα έμενε ο μοναδικός μάρτυρας εκείνης της πεισματικής μάχης και της φρικαλέας πυρπόλησης των ανθρώπινων σωμάτων.

Το πρόσωπο που θα διαδεχόταν τον οπλαρχηγό έγινε αμέσως το μίλο της έριδος ανάμεσα στη κυβέρνηση Κουντουριώτη και στη Διοίκηση Δερβενοχωριών. Αντίθετα με τα γραφόμενα του Τσεβά και άλλων, τον Νοέμβριο του 1825 η θέση του Θανάση Σκουρτανιώτη δεν καταλήφθηκε από τον αδελφό του Γεώργιο, αλλά από κάποιον Κωνσταντίνο Μασκλαβάνη. Η τοποθέτηση αυτή έγινε με πρωτοβουλία του στρατηγού Διονυσίου Ευμορφόπουλου, ο οποίος από τα τέλη του 1824 ως κύριος εκπρόσωπος των κυβερνητικών συμφερόντων στην περιοχή, επιδίωκε τον καθολικό έλεγχο των ιθυνόντων του στρατηγικού περάσματος και των αυτοχθόνων στρατιωτικών. Από την πρώτη στιγμή είχε διαπιστώσει, ότι η επιχώρια πολιτική βούληση στηριζόταν στη στρατιωτική δύναμη, η οποία με τη σειρά της εκπηγάζε από την ισχυρή προσωπικότητα του Θανάση Σκουρτανιώτη. Ο Ευμορφόπουλος προσπάθηκε να κλονίσει και να γκρεμίσει το στρατιωτικό έρεισμα των τοπικών προυχόντων επινοώντας συστηματικά, τεχνάσματα απομάκρυνσης του Σκουρτανιώτη από την έδρα του, ώστε να αποδυναμώσει την -εκπορευόμενη από εκείνον- ισχύ της επαρχιακής δημογεροντίας. Ελπίζοντας ότι θα υλοποιούσε την πρώτη φάση του σχεδίου του που ήταν η τοποθέτηση καπετάνιου δικής του επιρροής στην περιοχή¹⁷, επιχειρούσε να εμπλέξει τον οπλαρχηγό σε αποστολές αρμοδιότητας άλλων στρατιωτικών ηγετών εκμεταλλευόμενος το φιλότιμο και τον πατριωτισμό του. Η Διοίκηση των Δερβενιών έχοντας αντιληφθεί έγκαιρα τις υποβολιμαίες σκέψεις του στρατηγού, αρνούνταν να συμμορφωθεί στο διαφανόμενο διορισμό νέου καπετάνιου στέλλοντας συνεχείς επιστολές διαμαρτυρίας προς την κυβέρνηση, η οποία και φυσικά αδιαφορούσε. Η Διοίκηση συνειδητοποιώντας την αδυναμία της και αντιδρώντας με τη σειρά της στην παραπάνω σκόπιμη πολιτική αμεριμνησία, άρχισε να οικοδομεί σταδιακά τον ολοκληρωτικό εναγκαλισμό του Αθανασίου Σκουρτανιώτη σε κείνη, χρησιμοποιώντας ως συστατικά στοιχεία τα υποτιθέμενα κοινά τους συμφέροντα και ως συνδετικούς κρίκους τα προσήματα του σοβινισμού.

Η δημογέροντες όμως, μέσα σε ένα γενικευμένο κλίμα πανικού, αγνόησαν να συνυπολογίσουν στις μεθοδεύσεις τους, ότι το γόητρο του αρχηγού είχε σοβαρότατα πληγεί τα τελευταία τέσσερα χρόνια εξαιτίας τριών περιστατικών: Ενώ στην αρχή της Επανάστασης ο Σκουρτανιώτης είχε πρωταγωνιστήσει στην απελευθέρωση της επαρχίας, έχασε το αξίωμα της οπλαρχηγίας από το Φιλικό Θανάση Ζαρίφη στις 25.4.1821, και από το Μινιό Κασιογιάννη στις 3.2.1822. Κατά την πολιορκία δε της Καρύστου και ως τον Οκτώβριο του 1823, δεν είχε λάβει ως στρατεύμα ούτε τους πιο κοντινούς του πατριώτες¹⁸. Η ανεκδήλωτη πικρία του οπλαρχηγού μόλις έγινε αντιληπτή από την κυβέρνηση, αντιμετώπιστηκε έξυπνα επ' ωφελεία της κατά τη διάρκεια του δευτέρου εμφυ-

λίου πολέμου, με την προσφορά της προς αυτόν των βαθμών της χιλιαρχίας αρχικά και της αντιστρατηγίας κατόπιν. Η αποδοχή του τελευταίου και πράγματι ηχηρού αξιώματος -τον Οκτώβριο του 1824- οδήγησε αναπόφευκτα τον Σκουρτανιώτη σε ένα ψυχο-φθόρο ακροβατισμό μεταξύ των δύο αλληλοσυγκρουόμενων πό-λων.

Η λήψη από εκείνον, της καθοριστικής κυβερνητικής εντολής τον Σεπτέμβριο-Οκτώβριο του 1825 για πλήρη εκκαθάριση των δύο κεντρικών αρτηριών Χαλκίδας-Θηβών και Θηβών-Λιβαδει-άς από τον εχθρό, τον έβρισκε πολιτικά εξουθενωμένο και στρα-τιωτικά εξασθενημένο: Ο προσεταιρισμός του από την πλευρά των κυβερνόντων, του αποστερούσε τη δυνατότητα άρνησης ε-κτελέσεως της διαταγής. Η σταδιακή ερήμωση της επαρχίας από τον οθωμανικό στρατό του περιόριζε τα ήδη στενά περιθώρια χρόνου. Το μικρό μέγεθος στρατεύματος που του διατέθηκε, τον καθιστούσε εξαρτώμενο από άλλες -αμφίβολης φερεγγυότητας- δυνάμεις με τις οποίες έπρεπε ταχύτατα να συνεννοηθεί. Η εγκα-τάλειψη της ιδιαίτερής του πατρίδας ήταν πλέον δεδομένη. Δεδο-μένη συνάμα ήταν και η διάρρηξη των σχέσεών του με τη Διοίκη-ση Δερβενοχωριών, γιατί την άφηνε αποδυναμωμένη, εκτεθειμέ-νη και ανυπεράσπιστη τόσο στις επερχόμενες αποπνιχτικές απαι-τήσεις της κυβέρνησης Κουντουριώτη, όσο και στο έλεος των Οθωμανών. Οι προσδοκίες της Διοικήσεως είχαν διασυρθεί, γκρεμιστεί και διασκορπιστεί από μια απλή διαταγή, που ήταν ό-μως ισχυρότατη, διότι είχε δοθεί την καταλληλότερη στιγμή. Και ο Σκουρτανιώτης γινόταν ο εκτελεστής της. Ο θεός του Παπαδι-πλός έφτασε τότε σε μια τεραστίων διαστάσεων κρίση αλλοφρο-σύνης. Σε μια επίδειξη υψηλής τεχνικής αναθέματος, του οποίου πίσω του υπολάνθανε ένα φθονερό και απαίσιο ατομικό συμφέ-ρον, εκστόμισε -στην αρβανίτικη διάλεκτο- στον υποτιθέμενο α-γαπημένο του ανιψιό το ανείπωτο *«να πας και να μη ξαναγυρί-σεις»* ή *«να πας αλλά δε θα ξαναγυρίσεις»*. Και στις δυο περιπτώ-σεις, είτε ως κατάρα, είτε ως προειδοποίηση, τα λόγια επαληθεύ-τηκαν. Ο Θανάσης δε ξαναγύρισε ποτέ.

Η εξέλιξη αυτή, ενίσχυσε τη θέση της κυβερνήσεως που ευθύς αμέσως επέβαλλε την άποψη της προχωρώντας στο διορισμό του Μασκλαβάνη. Ωστόσο, άφησε ανικανοποίητους και χολωμένους τους επίδοξους στρατιωτικούς μνηστήρες της επαρχίας που είχαν πουλήσει την τιμή και την αξιοπρέπείά τους λίγο πριν σε κείνην προσδοκώντας εναγωνίως μια θέση στον ήλιο, εξαιρουμένων του Βαγαίου Μήτρου Μπινιάρη που απουσίαζε στην Κρήτη. Η κατα-γίδα φαινόταν πως δεν είχε σταματήσει με το θάνατο του οπλαρ-χηγού. Οι κακοί χειρισμοί των εκπροσώπων της κυβερνήσεως σε ζητήματα τοπικού ενδιαφέροντος (για παράδειγμα η διαχείριση μιας αμφίβολης οικονομικής ατασθαλίας από τον Έπαρχο Δερ-βενοχωριών Νικόλαο Νάκη) διεύρυναν το χάσμα με τη Δημογε-ροντία και συνάμα άνοιξαν έναν νέο γύρο αντιπαραθέσεων.

Στο νέο αυτό γύρο, η Επιτροπή Δερβενοχωριών προέτρεπε συ-νεχώς τα αδέρφια του εκλιπόντος να παρενοχλούν συστηματικά την κυβέρνηση για την άδικη τοποθέτηση του νέου οπλαρχηγού. Πράγματι, το Δεκέμβριο του 1825 ο Γεώργιος κατηγόρησε στην κυβέρνηση τον ήδη διορισμένο Κων/ο Μασκλαβάνη ως ανάξιο της θέσης του αδελφού του¹⁹, για να του απαντήσει ο πρόεδρος του Βουλευτικού Πανούτσος Νοταράς, ότι *«...το Εκτελεστικό πριν διορίσει τον Μασκλαβάνη πληροφορήθη ότι δεν υπάρχει α-δελφός του αποθανόντος Σκουρτανιώτη άξιος να διαδεχθή τον τό-πον αυτού...»*²⁰. Για πέντε σχεδόν μήνες ο Γεώργιος μαζί με τον α-δελφό του Λουκά, με αλληπάλληλες αναφορές προς την Προσω-ρινή Διοίκηση της Ελλάδος εκλιπαρούσαν να λάβουν *«εις εξ αυ-τών τον τόπον του υπέρ πατρίδος αποθανόντος ανταδέλφου των Αθανασίου Σκουρτανιώτου...»*²¹. Και η κυβέρνηση πεισματικά αρ-νιόταν, έχοντας υπόψη ένα ατυχές περιστατικό που είχε συμβεί στις αρχές του 1825 και είχε σημαδέψει τον ένα από τα δύο αδέλ-φια²². Μόλις το Μάρτιο στις 29.3.1826, με τη διαμεσολάβηση του φρούραρχου Αθηνών Ιωάννη Γκούρα η Προσωρινή Διοίκηση της Ελλάδας αρχίζει να βλέπει θετικά το να αναλάβει ο Γεώργιος *«...αρχηγός των αρμάτων της ιδίας επαρχίας [Θηβών] δια τας εκ-δουλεύσεις του μακαρίτου...»*²³. Αυτή η φυσική εξέλιξη αναχαιτί-στηκε από τα γενικότερα πολιτικά δρώμενα (κυρίως οι σχηματι-σμοί κομμάτων)_ και ετούτο γιατί παρά την πλούσια στρατιωτική του δράση, ο Γεώργιος ως το 1829 δεν είχε αποκτήσει κάποιο υ-ψηλό βαθμό πέραν του Πεντακοσίαρχου²⁴.

Η αυτοθυσία του ελληνικού στρατιωτικού σώματος μέσα στην εκκλησία της Αγίας Σωτήρας Μαυροματίου μπορεί να ιδωθεί υπό το πρίσμα δύο αντιθετικών όψεων. Από εθνοκεντρική και συναι-σθηματική άποψη μπορεί να θεωρηθεί ως μια ανιδιοτελής επανα-στατική ανταπάρνηση, ως το βαρύ τίμημα μιας προσπάθειας υπέρ της ελευθερίας και της απελευθέρωσης της πατρίδος. Εδώ, η κρι-τική προσέγγιση του γεγονότος συνεξαρτάται ή αγκιστρώνεται α-πό την καθολική δράση και τη συνεισφορά του Αθανασίου Σκουρτανιώτη στον αγώνα της Ανέξαρτησίας_ οπότε είναι μερο-ληπτική. Ο αξιόπιστος Μακρυγιάννης θέτοντας την εύλογη απο-ρία στο *«ποιος πρόδωσε τον γενναίο Θανάση με τα σαράντα παλι-κάρια και τους έκαψαν όλους μέσα σε μια εκκλησιά;»*²⁵, διαγράφει έναν συγκεκριμένο άξονα ερμηνείας του συμβάντος, ο οποίος μας εξαναγκάζει στην διερεύνηση των πολιτικών και στρατιωτι-κών συνθηκών που προηγήθηκαν της μάχης. Η απάντηση στο θλι-βερό ερώτημα, θα αποκαλύπτε βέβαια, ότι πίσω από τις φαινομε-νικά ειδυλλιακές σχέσεις μεταξύ των αγωνιστών, υπέβοσκε ζή-λια, συμφέρον, καιροσκοπισμός και ιδιοτέλεια. Οι κομπάρσοι του δράματος που αναφέρει ο Τσεβάς ότι θα συναντούσαν τον πρωταγωνιστή και συμπατριώτη τους την επόμενη ημέρα στα Πα-ραπούγγια, ίσως δεν ήταν άγγελοι όπως παρουσιάζονται κατό-πιν, ούτε φυσικά και διάβολοι, αλλά άνθρωποι που είχαν φιλοδο-

ξίες, πάθη και (για τους ερευνητές της περιοχής που γνωρίζουν) κακό παρελθόν. Εδώ, θα ήταν καλό να σταματήσουμε, γιατί η πε-ραιτέρω ανάλυση θα εμφάνιζε αθέατες εκφάνσεις μιας πραγμα-τικότητας, η οποία θα ήταν αδύνατο να εξεταστεί στα πλαίσια του ενδεικτικού αυτού άρθρου²⁶.

Από την αντίθετη πλευρά, την κυνική και αποστειρωμένη από χρησιμοθηρικές προθέσεις, η μάχη μπορεί να θεωρηθεί ως ένα στρατηγικό σφάλμα και μια μάταιη θυσία, διότι τα προσδοκώμε-να στρατιωτικά οφέλη της ήταν ελάχιστα ως μηδαμινά. Η εξαίρε-ση εκείνων που προσδιορίστηκαν στη στιγμή είναι αμφίβολο αν πρέπει να ληφθούν υπόψη στην ιστορική διαπραγμάτευση, διότι υποτίθεται πως υπήρχε ένα προμελετημένο σχέδιο καταστρωμέ-νο από τον ίδιο τον αρχηγό. Η μάχη του Μαυροματίου, θα μπο-ρούσε να αντιστοιχιστεί με κείνη στο Μανιάκι που διεξήχθη το Μάιο του 1825. Εδώ ο Παπαφλέσσας δεν έλαβε τη στρατιωτική βοήθεια που προσέφερε ουσιαστικά να τον προελάσει τον στρα-τεύματος του Ιμπραήμ, και, παρά τη σθεναρή άμυνα που παρέθε-σε, πέθανε με φρικιαστικό τρόπο χάνοντας το κεφάλι του.

Είναι αξιοσημείωτο πως ως τον Νοέμβριο του 1825 οι στρατιω-τικές συνθήκες στο ελλαδικό χώρο δεν είχαν αλλάξει. Ίσως, εί-χαν χειροτερέψει κι άλλο. Το έθνος στα πλαίσια της στενής πλη-θυσμαικής του αυθυπαξίας αδημονούσε να αυξήσει τους στρα-τευσίμους για να συγκροτήσει τακτικό στρατό²⁷, είχε ανάγκη τον καθένα που θα μπορούσε να φέρει όπλο, είχε αριθμητικές απώ-λειες από το «προσκύνημα» και την ανυποταξία, και οι εφεδρείες του είχαν φτάσει στο ελάχιστο δυνατό σημείο. Επρόκειτο πέρα α-πό τη στρατιωτική μάχη, περί μιας μάχης υπάρξεως όπου το ελλη-νικό αίμα ήταν περισσότερο από ποτέ πολύτιμο. Και στις δυο πε-ριπτώσεις όμως χύθηκε αφειδώς.

Ο Τσεβάς που ήταν βαθύς γνώστης αυτής της θλιβερής πραγ-ματικότητας, αφού έγινε συνειδητός αποδέκτης μιας μεροληπτι-κής πληροφόρησης από συμπατριώτες του Αθανασίου Σκουρτα-νιώτη προσπάθησε ουσιαστικά να τον προφυλάξει. Μεταφέρο-ντας την κύρια ευθύνη του δράματος σε άλλο πρόσωπο, χαρακτη-ριστικά ανέφερε, ότι ο επικεφαλής της «ανιχνευτικής» περιπόλου Γιάννης Δρίτσουλας ήταν εκείνος που έπεισε τον αρχηγό του κυ-ρίου σώματος ότι ο αριθμός των Οθωμανών στρατιωτών που θα α-ντιμετώπιζαν δεν θα υπερέβαινε τους διακόσιους, πως η νίκη ή-ταν σίγουρη και ότι η δόξα τους περίμενε. Η Γενική Εφημερίδα ό-

ΥΠΟΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

- Για το ίδιο θέμα, βλ., Ιωάννης Κ. Μήτρου, *Η Αγια-Σωτήρα Μαυροματίον και το ολοκαύτωμα Σκουρτανιώτη στον ομώνυμο ναό*, Αθήνα, 2004., σ. 44-69. Στις ημερομηνίες χρησιμοποιείται α-ποκλειστικά το Γρηγοριανό ημερολόγιο, που υιοθετήθηκε από την Ελλάδα το 1923. Το χωριό Μαυρομάτι_ βρίσκεται 15 χιλιόμετρα δυτικά των Θηβών.
- Βάγιανης Ευκλείδης, *Τύχαι Θηβαίων*, Θήβαι, 1895, σ.23-24.
- Τσεβάς Γεώργιος *Ιστορία των Θηβών και της Βοιωτίας*, τ. Βαε, Αθήνα, 1928.
- Ο Τσεβάς θεωρεί ότι 23 Βαγαίοι υπό τον Αθανάσιο Τζουνά-ρα συμμετείχαν στο ολοκαύτωμα βασιζόμενος σε προφορικές μαρτυρίες μισό αιώνα μετά. Αντίθετα με όλους τους απομνημο-νευματογράφους όπως π.χ Μιχαήλ Οικονόμου, *Ιστορικά περί της Εθνικής Παλιγγενεσίας*, Τσουνκαλές, Αθήναι, 1957, σ.113-114. // Ν. Σπηλιάδης, *Απομνημονεύματα δια να χρησιμοποιήσωσιν εις την Νέαν Ελληνικήν Ιστορίαν*, επιμ. Π.Φ. Χριστόπουλου, 1972, τ. Βαε, σ. 472. *Μακρυγιάννη Απομνημονεύματα*, Μέλισσα, χ.χ., Αθήνα, σ. 388. // Για να προσθέσουμε πρόχειρα ότι α) δεν υπάρχει εκ Βαγίων Αθα-νάσιος, αλλά Αντώνιος Βασιλείου ή Τζουνάρης ο οποίος πέθανε τουλάχιστον μετά το 1828, β) ότι δεν απαντάται το ονοματεπώνυ-μό του σε καμία αίτηση αγωνιστών ή κληρονόμων αγωνιστών γ) ό-τι δεν υπάρχει απάντηση στο εύκολο ερώτημα ότι: δεν υπήρξε κα-νείς από τους κληρονόμους των αδικοχαμένων 23 Βαγαίων να κά-νει έστω μία αίτηση για αποζημίωση στην Επιτροπή του Αγώνα;, κ.α.
- Ο Τσεβάς δίνει την 26η Οκτωβρίου ως ημερομηνία του γεγο-νότος βασιζόμενος σε μαρτυρίες πολλά χρόνια έπειτα και όχι στα επίσημα έγγραφα της εποχής: Βλ., *Γενικά Αρχεία Κράτους*, Συλ-λογή Βλαχογιάννη, Ρήγα Παλαμήδη, αρ.Φ.308. // *Γενική Εφημερίς της Ελλάδος*, εν Ναυπλίο 11.11.1825, αρ.Φ.11. // Οικονόμου, ο.π., // Σπηλιάδης., ο.π., κ.α.
- Πρόχειρα για τους δύο εμφύλιους πολέμους, τις πολιτικές μη-χανορραφίες, το σχηματισμό κομμάτων το 1825 και τη διαίρεση του λαού, τις εσωτερικές έριδες, τη διασπάθιση χρημάτων, τους στρατιωτικούς βραχυβίους προσεταιρισμούς, κ.α., βλ. ενδεικτικά, *Ιστορία Ελληνικού Έθνους*, Εκδοτική Αθηνών, Αθήνα, 1978, σ. 373-408.
- Τάκης Λάππας, *Αληθινό Παραμύθι*, στο, Αθάνατο 21, Φωτοα-νατύπωση Βιβλιοθήκης Λιβαδειάς, Αθήνα, σ. 143-160.
- Γιώργης Β. Λουκάς Φανόπουλος, *Θήβα και Λειβαδιά, Χω-ραίται και Χωρικοί στο 21*, τ. Α', Αθήναι, 1975, τ. Βαε, Αθήναι 1976.
- Μελέτης Α. Μπεναρδής, *Μεγαρείς και Δερβενοχωριτάι*, Αθή-ναι, 1936. // Δημήτριος Καλλιέρης, *οι κάτοικοι των Δερβενοχω-ριών τον 19ο αιώνα*, ΕΕΒΜ, Αθήνα, 2000, σ. 704-727. // Ευάγγελος Χ. Μίχας, *Δερβενοχώρια, τα Ελευθεροχώρια της Βοιωτίας*, Δερβε-νοχώρια, 2002. // Δημήτριος Λιάκουρης, στο 9ο Συμπόσιο Ιστο-ρίας και Λαογραφίας Αττικής, *Αγωνιστές του 1821 από τον Αυλώ-να και ορισμένα γειτονικά χωριά*, Αυλώνα, 21-24.6.2002. // Αθανά-σιος Κυριάκος, *Ο Θανάσης Σκουρτανιώτης και η μάχη του Μαν-ροματίου*, Κλειδί, 1995. Και του ίδιου σε περιλήψη, *Το Ολοκαύτω-μα στο Μαυρομάτι* _ , εφημερίδα. Ελευθερος Λόγος, Σχηματάρι, Απρίλιος 2007.
- Χιλίαρχος από τις 30.5.1824 ως «...ομολογουμένως καλός πατριώτης γενναίος εις τους πολέμους και εις τας θυσίας και πρό-θυμος κατά των εχθρών...» Βλ., Αρχεία Παλιγγενεσίας, τ. 10ος, σ.

μωσ διέψευσε το συγγραφέα γράφοντας ότι *«...ενονήθηκαν [οι Οθωμανοί] παρά των ημετέρων...»*²⁸. Η ίδια διάψευση ήρθε και α-πό άλλους απομνημονευματογράφους της εποχής. Η βασικότερη διάψευση έρχεται από τον ίδιο τον συγγραφέα, που ισχυρίζεται πως η ομάδα του Σκουρτανιώτη παρακολουθούσε επί βδομάδες (!) τις κινήσεις των Τούρκων.

Τέλος, το γεγονός ότι οι περισσότεροι στρατιώτες έκλιναν προς την πλευρά του Δρίτσουλα στη ψηφοφορία περί παραμονής ή μη στην Αγια-Σωτήρα για την πραγματοποίηση της μάχης, κα-θώς και η μετέπειτα αξιολόγηση και κατάταξη των Σκουρτανιώτη και Δρίτσουλα από την Επιτροπή του Αγώνα στην ίδια (5η) τάξη αξιωματικών, συνολικά καταδηλώνουν μια υποψία συναρχηγίας στο συγκεκριμένο στράτευμα. Σχετικές αναφορές θα συναντήσει κανείς στα έργα των Ευκλείδη Βάγιανη και Λουκά Φανόπου-λου. Πρόκειται δηλαδή για μια εντελώς λογική κίνηση κάτω από την πίεση της ελλείψεως έμφυχου υλικού_ να ενωθούν δηλαδή οι δυνάμεις των αρχηγών νοτιοανατολικής (Σκουρτανιώτης) και νο-τιοδυτικής (Δρίτσουλας) Βοιωτίας για να αντιμετωπιστεί ο πανί-σχυρος εχθρός που λυμαινόταν την περιοχή. Η τελευταία διαπί-στωση, είναι προς το παρόν μια εικασία, αφού κυρίως αναφέρε-ται από το Βάγιανη, αλλά ωστόσο χρίζει ιδιαίτερης προσοχής.

Τα παραπάνω που εκτέθηκαν εν συντομία, σε καμία περίπτω-ση δεν έχουν πρόθεση να μειώσουν την αξία της αυτοθυσίας. Θα ήταν άλλωστε κακόβουλο και κακοπροαίρετο από τη μεριά μας να επικρίνουμε ανθρώπους που πέθαναν για την πατρίδα. Το ότι διέσωσε όμως ένας συγγραφέας χρονογραφικά ένα συμβάν, δε του δίνει και το απόλυτο προβάδισμα στην ιστορική αξιοπιστία. Ακαδημαϊκά, θα λέγαμε, πως η ιστορική αντικειμενικότητα δεν είναι ταυτόσημη με τη διάσωση του χρονογραφικού γεγονότος, αλλά με τη διάταξη της ιστορικής ύλης μέσα σε ένα ερμηνευτικό σχήμα, του οποίου η εγκυρότητα είναι αποτέλεσμα δύο λογικών: της λογικής που αποδεσμεύεται από την ιστορική ύλη και της δι-κής μας λογικής που τίθεται κάτω από τον έλεγχο της πρώτης. Ακολουθώντας αυτούς τους τεχνικούς βηματισμούς, ενδεχομέ-νως θα πλησιάζουμε ολοένα και πιο κοντά σε μιαν αιρετική ιστο-ρία, ή, καλύτερα, στο αντίθετο άκρο της χρησιμοθηρικής μη ιστο-ρίας.

Ιωάννης Κ. Μήτρου
Ιστορικός, ανθρωπολόγος

136 και 323-324 και Αντιστράτηγος μαζί με τον Κων/ο Καλύβα α-πό τις 7.10.1824. Βλ., *Αρχεία Παλιγγενεσίας*, τ. 10ος, σ. 510-511 που υπογράφουν Γ. Κουντουριώτης, Ι. Κωλέττης, Αν. Σηπλιωτάκης και Π. Νοταράς.

11.Ναός που βρίσκεται 500 μέτρα περίπου δυτικά της κεντρικής πλατείας και στα όρια του οικισμού και το 1825 είχε εμβαδόν τε-τραγωνικά μέτρα.

12.Τσεβάς., ο.π., σ. 199-205.

13.Προφορική παράδοση Μαυροματίου, (*Αικατερόνη Παπαθα-νασίον*).

14.Κατά μία έκφραση της επιτροπής Δερβενοχωριτών., Καλλιέ-ρης, ο.π., σ. 714.

15.Τσεβάς., ο.π., σ. 205.

16.Αντίθετα με τους ισχυρισμούς του Λάππα, περί ερχομού του παππού του Μήτρο. Βλ., Λάππας, ο.π., σ. 159

17.*Αρχεία Παλιγγενεσίας*, για την 21.10.1825., τ. 7ος , σ. 364.

18.Οι οποίοι συμπατριώτες του είχαν συμμετάσχει υπό τον Στά-θη, αδελφό του Μίνιου Κατσικογιάννη και το Γιάννη Δρίτσουλα στην αποστολή στην Κάρυστο. Και στις 7 Ιουλίου 1824 πρέπει να έπεσε από τα σύννεφα όταν ο Ανδρούτσος πρότεινε στην πολιτική ηγεσία, ανθρώπους για προβιβασμό χωρίς καν να τον αναφέρει. Βλ., Φανόπουλος, ο.π., τ. Ααε, σ. 91. Ίσως έτσι να εξηγείται (ως δεύτερος λόγος) η μετέπειτα προσχώρηση του Γεωργίου Σκουρ-τανιώτη στο εκστρατευτικό σώμα του Γκούρα εναντίον του Ανδρούτσου.

19.*Αρχεία Παλιγγενεσίας*, τ. 8ος, σ. 379 και 7ος, 391-392-393

20.*Αρχεία Παλιγγενεσίας*, τ. 7ος, σ. 401.

21.*Αρχεία Παλιγγενεσίας*, τ. 7ος , Αθήναι, 1971, σ. 459.

22.*Αρχεία Παλιγγενεσίας*, τ. 7ος , σ. 175. «Ανεγνώσθη αναφορά του Πατά Θανάση και Γεωργίου Σκουρτανιώτου [στις 17 Μαρτί-ου 1825], ευρισκομένων εις την φυλακήν της Αστυνομίας επί λόγου ότι είναι προδότες. Εστάλη εις τον Υπουργείον της Αστυνομίας με απόφαριν του Βουλευτικού και, αν τω όντι, ως λέγουσιν είναι α-θώοι της συκοφαντίας να ελευθερωθώσι της φυλακής». Βέβαια οι συκοφαντίες ποτέ δεν έλλειπαν και το έγγραφο δε διασταυρώνε-ται. Απλώς όμως ισχυροποιεί την άποψη ότι υπήρχαν και άλλοι διεκδικητές της οπλαρχηγίας στα Δερβενοχώρια, που θα μπορού-σαν να κάνουν οτιδήποτε για να πετύχουν τα σχέδιά τους. Το έγ-γραφο από επίσης δείχνει (τον πρώτο λόγο) που ώθησε το Γεώρ-γιο Σκουρτανιώτη να ταχθεί με το μέρος του Γκούρα κατά την εκ-στρατεία του εναντίον του Οδυσσέα Ανδρούτσου.

23.*Αρχεία Παλιγγενεσίας*, τ. 7ος, σ. 478.

24.*Γενική Εφημερίς*, 25.9.1829.

25.Μακρυγιάννη Απομνημονεύματα, ο.π.

26.Αναλυτικά βλ., Ιωάννης Κ. Μήτρου, ο.π. // Μια νέα μελέτη περιλαμβάνει το ίδιο θέμα και βρίσκεται ήδη σε εξέλιξη, γι' αυτό και δίνονται ενδεικτικές (οι πιο γνωστές) παραπομπές.

27.Νόμος «περί κατ’ απογραφήν στρατολογίας υπ. αριθμ.10» της 10.5.1825 για στρατολόγηση 1/100 κατοίκους, σε συνολικό πληθυσμό 700.000 δεν έφερε 7.000 στρατευσίμους γιατί το μεγα-λύτερο μέρος της χώρας ήταν υπό εχθρικό έλεγχο και πολλοί δεν παρουσιάζονταν. Για τους λόγους αυτούς ακολούθησε δεύτερος Νόμος Στρατολόγησης, ο ΜΗ΄ της 10.9.1825.

28.Για το λόγο αυτόν, η αφήγησή μας ξεκινάει χωρίς την υποτι-θέμενη δράση της ομάδας Δρίτσουλα.

ΕΙΣ ΤΗΝ ΒΟΥΛΗΝ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

ΤΟ ΘΕΜΑ ΤΟΥ ΠΟΛΥΑΝΔΡΙΟΥ

Συνέχεια από τη σελίδα 1

ΟΝΟΜΑ-ΕΠΩΝΥΜΟ ΒΟΥΛΕΥΤΗ: ΒΑΣΙΛΗΣ ΤΟΓΙΑΣ
ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΟΜΑΔΑ: ΠΑ.ΣΟ.Κ.
ΕΚΛΟΓΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ: Ν. ΒΟΙΩΤΙΑΣ
ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ
ΔΙΕΥΘ/ΣΗ ΚΟΙΝ. ΕΛΕΓΧΟΥ

Αρ.Πρωτ. ΕΡΩΤΗΣΕΩΝ 9442
Ημερομ. Καταθέσεως 19/06/2007

ΕΡΩΤΗΣΗ
ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΥΠΟΥΡΓΟ: ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ, κ. Γιώργο Βουλγαράκη

ΘΕΜΑ:
«**ΝΑ ΑΝΑΣΤΗΛΩΘΕΙ, ΝΑ ΑΝΑΔΕΙΧΘΕΙ ΚΑΙ ΝΑ ΓΙΝΕΙ ΕΠΙΣΚΕΨΙΜΟ ΤΟ ΠΟΛΥΑΝΔΡΙΟΝ (ΤΑΦΙΚΟ ΜΝΗΜΕΙΟ) ΤΩΝ ΘΕΣΠΙΩΝ**»

Ανατολικά των αρχαίων Θεσπιών και μέσα στα διοικητικά όρια του Δήμου Θεσπιέων, βρίσκεται ταφικό μνημείο, το ΠΟΛΥΑΝΔΡΙΟΝ ΤΩΝ ΘΕΣΠΙΩΝ, όπου ήταν θαμμένοι οι 94 αρχαίοι Θεσπιείς που έπεσαν στην μάχη του Δηλίου το 424 π.χ. Κατά την ανασκαφή που έγινε το 1882, από το αρχαιολόγο και τότε Έφορο αρχαιοτήτων της Στερεάς Ελλάδος κ. Σταματάκη, ανευρέθη και ο λέων του «πολυανδρίου», στον οποίο οφείλει το όνομά του, το παρακείμενο Δημοτικό Διαμέρισμα του Δήμου Θεσπιών «Λεοντάρι». Το έτος 1922 γίνεται με αρχαίο υλικό αναστήλωση του βάθρου, το οποίο σώζεται μέχρι σήμερα. Ακόμη τα τελευταία χρόνια, στο χώρο διενεργεί ανασκαφή στην ευρύτερη περιοχή και ο αρχαιολόγος Σκιλάρντι, ο οποίος και δημοσιεύει αναλυτικά τα ευρήματά του. Στο Μουσείο των Θηβών σήμερα σώζονται σπαράγματα (τεμάχια) του λέοντος του Πολυανδρίου των Θεσπιών (διότι ο ιδιοκτήτης γειτονικού χωραφιού ανατίναξε με δυναμίτιδα το λιοντάρι, που ήταν εκεί πεσμένο, αν και αρκετά φθαρμένο, για να εκδικηθεί τον ιδιοκτήτη του χωραφιού μέσα στο οποίο βρίσκεται το πολυάνδριον) που χρονολογείται το 424 π.Χ., καθώς και κτερίσματα από τον χώρο, κυρίως ερυθρόμορφα αγγεία που εκτίθενταν στην αίθουσα Β του μουσείου, προθήκη 18.

Οι πολλές ανασκαφές που έχουν γίνει στο ταφικό μνημείο του «πολυανδρίου», τα πολλά και πλούσια ευρήματα από το ταφικό μνημείο του «πολυανδρίου των Θεσπιών», αλλά και το όνομα που φέρει το παρακείμενο χωριό Λεοντάρι, φανερώνουν την μεγάλη αρχαιολογική σημασία, την σημαντική πολιτιστική αξία και τέλος την ιδιαίτερη συναισθηματική αξία και σημασία που έχει για την τοπική κοινωνία το ταφικό αυτό μνημείο. Σήμερα ο χώρος του «πολυανδρίου» είναι εγκαταλελειμμένος και βρίσκεται σε κακό χάλι. Το αναστηλωμένο από το 1922 πώρινο βάθρο κινδυνεύει άμεσα. Πολύ δύσκολα μπορεί κάποιος αφού ανακαλύψει, να επισκεφθεί το μνημείο. Ο γύρω χώρος είναι γεμάτος από σπασμένα όστρακα που πολλές φορές συλλέγονται από τους λιγοστούς επισκέπτες και χρησιμοποιούνται για ιδιοτελείς σκοπούς.

Πρόκειται για ένα θέμα που τόσο ενδιαφέρει την τοπική κοινωνία του Λεονταρίου Θεσπιών. Η διατήρηση αυτού του τόσο σημαντικού μνημείου είναι επιβεβλημένη, διότι αφορά την πολιτιστική μας κληρονομιά. Η ανάπτυξη του τόπου μας μπορεί και πρέπει να περάσει και μέσα από τον πολιτισμό μας.

ΕΡΩΤΑΤΑΙ Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ

Τι προτίθεται να κάνει προκειμένου να σωθεί, να αναστηλωθεί, να αναδειχθεί και να γίνει επισκέψιμο αυτό το τόσο σημαντικό για την τοπική κοινωνία αλλά και την εθνική μας κληρονομιά, μνημείο;

Υπογραφή

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΥΠΠΟ/ΓΡ.ΥΠ./Κ.Ε./628
ΓΡΑΦΕΙΟ ΥΠΟΥΡΓΟΥ
ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ

ΑΘΗΝΑ 09.07.2007
Αρ. Πρωτ.

ΠΡΟΣ : Βουλή των Ελλήνων
Δ/ση Κοινοβουλευτικού Ελέγχου
Τμήμα Ερωτήσεων
ΚΟΙΝ : 1. Βουλευτή κ. Βασίλη Τόγια

Θέμα :
Απάντηση στην υπ’ αριθμ. 9442/19.6.2007 Ερώτηση

Σε απάντηση της με αριθ. Πρωτοκόλλου 9442/19.6.2007 ερώτησης του Βουλευτή κ. Βασίλη Τόγια, σας πληροφορούμε ότι :

Η αρχαία Θέσπεια (Θεσπειαί) ταυτίστηκε με βεβαιότητα από επιγραφές και γλυπτά με τα σύγχρονα χωριά Θεσπίες και Λεοντάρι. Η περιοχή των Θεσπιών κατοικήθηκε αδιάκοπα από τα νεολιθικά χρόνια ως την ύστερη αρχαιότητα, αλλά τα σημαντικότερα σωζόμενα μνημεία ανήκουν στους κλασικούς και ύστερους κλασικούς χρόνους. Στη θέση του σημερινού κάστρου σωζόταν το υστερορωμαϊκό περιτείχισμα της πόλης που είχε ενσωματώσει πλήθος αρχαίων λίθων, από το οποίο οι Γάλλοι ανασκαφείς περισυνέλεξαν στο τέλος του περασμένου αιώνα περισσότερες από 400 επιγραφές , επιτύμβια ανάγλυφα, αγάλματα και αρχιτεκτονικά γλυπτά .

Ανατολικά του κάστρου βρίσκεται το Πολυάνδριο των Θεσπιών που ανασκάφηκε από τον Παν. Σταματάκη (ΠΑΕ 1922, 67-72 και ΠΑΕ 1883, 65-74)και τον Αντ. Κεραμόπουλλο (ΠΑΕ 1911, 153 -163). Το υλικό μελετήθηκε και δημοσιεύθηκε από τον αρχαιολόγο Δημ. Σκιλάρντι. Πρόκειται για τον κοινό τάφο των πεσόντων Θεσπιέων , στη μάχη του Δηλίου (424 π.χ.), τον οποίο οριοθετούσε ορθογώνιος περίβολος και επέστρεφε λίθινο, επιτύμβιο λιοντάρι, ενώ 9 στήλες τοποθετημένες παρατακτικά μπροστά του έφεραν τα ονόματα 102 νεκρών.Τμήμα του πώρινου βάθρου του λέοντα, το οποίο αναστηλώθηκε το 1992, σώζεται σε αγρό..... ενώ σπαράγματα του λέοντος καθώς και κτερίσματα από χώρο (κυρίως ερυθρόμορφα αγγεία), φυλάσσονται και εκθέτονται στο Αρχαιολογικό Μουσείο Θηβών . Πράγματι ο χώρος δεν είναι προσβάσιμος για το κοινό, ούτε και επισκέψιμος.....

Η Θ' ΕΠΚΑ είναι γνώστης της αυξημένης προστασίας και ανάδειξης του σημαντικού αυτού μνημείου και θεωρεί προτεραιότητα την επίλυση κάθε είδους νομικών προβλημάτων ιδιοκτησίας, έτσι ώστε να προχωρήσει σε συνεργασία με το Υπουργείο και αποκατάστασης του Πολυανδρίου.

Σημειώνεται τέλος ότι υπάρχει ήδη κήρυξη του αρχαιολογικού χώρου των Θεσπιών, που περιλαμβάνει και το Πολυάνδριο (ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ43/11585/14-5-97Υ.Α. ΚΑΙ ΦΕΚ/ΤΕΥΧΟΣ Β/505/19-7-97.

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΒΟΥΛΓΑΡΑΚΗΣ
13-7-07

ΧΕΙΡΟΤΟΝΙΑ ΝΕΟΥ ΚΛΗΡΙΚΟΥ ΑΠΟ ΤΟ ΧΩΡΙΟ ΜΑΣ

Ο άνθρωπος που βρέθηκε σε τούτο τον πλανήτη, όπως σε όλους είναι γνωστό, δε φύλαξε την εντολή του Πλάστου και Δημιουργού Θεού του, δεν στάθηκε ειλικρινής στον προορισμό που τον έταξε ο Θεός και ξέπεσε. Δυστυχώς, η πώσις του αυτή ήταν μεγάλη με τρομακτικές συνέπειες. Μία δε από αυτές ήταν πως ξέχασε ο άνθρωπος την καταγωγή του, την γενιά του, τον προορισμό του, ποιος είναι ο πατέρας του, και πάνω απ' όλα ξέχασε τον Θεό Πατέρα και Δημιουργό Του.

Το γεγονός αυτό δεν στάθηκε εμπόδιο και αφορμή στο να προσέλθει στις τάξεις του Ιερού Κλήρου ο Ιωάννης Κιούσης του Παναγιώτου και της Μαρίας Κιούση καταγόμενοι εκ Λεονταρίου Θηβών, αφιερώνοντας το παιδί τους στην διακονία της Εκκλησίας, διότι ακριβώς ο Ιωάννης ποτέ δεν ξέχασε στην ζωή του την καταγωγή της γενιάς του, και τον προορισμό του ανθρώπου. Με την εντολή του Θεού «Άγιοι γίνεσθε ότι εγώ άγιος ειμί», και την παιδική του κλίση και επιθυμία, κινούμενος από ιερό ζήλο, «ως ο ζηλωτής Προφήτης Ηλίας τοις τρόποις μιμούμενος», προστάτης και πολιούχος του χωριού μας, απεφάσισε να αφιερώσει την ζωή του στην Λατρεία, Ικεσία, και Διακονία του Θεού. Να γίνει μεσίτης μεταξύ Θεού και ανθρώπων, Διάκονος των Μυστηρίων του Θεού, υπηρέτης του Λαού του Θεού. Καθοδηγούμενος από τον πνευματικό του πατέρα προσήλθε στις τάξεις του Ιερού Κλήρου και εκάρη Μοναχός την Παρασκευή 13 Ιουλίου 2007 μετονομασθείς εις Συμεών.

Το Σάββατο 14 Ιουλίου έγινε η εις Διάκονον χειροτονία του στον Ιερό Ναό Αγίας Κυριακής Δημητσάνας Αρκαδίας, λαμβάνοντας τον πρώτο βαθμό της Ιερωσύνης υπό των αγίων και σεπών χειρών του Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτη Γόρτυνος και Μεγαλοπόλεως κ.κ. Ιερεμίου, μετονομασθείς εις Γρηγόριον Ιεροδιάκονον, προς τιμήν του Ιερομάρτυρος και Εθνομάρτυρος Γρηγορίου του Ε' Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, εκ Δημητσάνης. Ο π. Γρηγόριος από την ημέρα της χειροτονίας του υπηρετεί στην Ιερά Μητρόπολη Γόρτυνος και Μεγαλοπόλεως, υπό την πνευματική καθοδήγηση του Αξίου ποιμενάρχου αυτής, Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου κ.κ. Ιερεμίου. Ευχόμαστε εκ βάθους καρδιάς ο π. Γρηγόριος να ευαρεστήσει τον Θεό και τους ανθρώπους, να είναι πάντα άξιος στην αποστολή και στην διακονία του, ιδιαιτέρως δε τον παρακαλούμε να στρέψει τα βλέμματά του προς τον εσταυρωμένο Ιησού που τόσο τον αγάπησε, και με όλη του την καρδιά να δέεται προς σωτηρία των ψυχών των χριστιανών της γενέτειρας των γονέων του.

Το Λεοντάρι συχνά πυκνά κατά την πάροδο των ετών ανέδειξε Ιερείς , μοναχούς, Μοναχές, θεολόγους και ευχόμεθα και προσευχόμεθα στον άγιο Θεό αυτή η παράδοση στο χωριό μας να μην εκλείψει ποτέ.

Πρωτοπρεσβύτερος
Ιωάννης Κόλλιας
15-07-2007

άλλοτ8

Το Πανηγύρι του Προφήτη Ηλία

Στην καρδιά του καλοκαιριού γιορτάζεται εδώ και πολλές δεκαετίες με λαμπρότητα το πανηγύρι του χωριού μας, το οποίο οι κάτοικοί του αλλά και κάτοικοι γύρω χωριών περίμεναν και περιμένουν κάθε χρόνο με ανυπομονησία, πράγμα απολύτως φυσιολογικό αν σκεφθεί κανείς ότι επρόκειτο για ένα από τα σημαντικότερα γεγονότα της χρονιάς.

Πράγματι, τα πανηγύρια στα παλιότερα κυρίως χρόνια, αποτελούσαν μια από τις λίγες ευκαιρίες που είχαν οι κάτοικοι των χωριών να διασκεδάσουν αφού τότε δεν υπήρχε διασκέδαση στην μορφή και την έκταση που υπάρχει σήμερα. Για το λόγο αυτό, τα πανηγύρια αποτελούσαν πολύ σημαντικά γεγονότα για όσους ήθελαν να διασκεδάσουν και να γλεντήσουν μέχρι το πρωί. Δεν είναι άλλωστε τυχαίο τα πανηγύρια διαδοχικά των Βαγίων (Αγίας Τριάδας), των Λεύκτρων (Πέτρου & Παύλου), του Αμπελοχωριού (Αναλήψεως), του χωριού μας (Προφήτη Ηλία), της Ελλοπιάς (Αγίας Παρασκευής), του Μαυρομματιού ((Μεταμόρφωση Σωτήριος), της Άσπρης και του Νιοχωριού (Κοιμήσεως Θεοτόκου), του Προδρόμου (Αποκεφαλισμός Αγίου Ιωάννη Προδρόμου) και της Ξηρονομής, είχαν γίνει πόλος έλξης των κατοίκων της περιοχής μας κι έσφυζαν κάθε χρόνο από κόσμο, χορό και τραγούδι.

Ξεχωριστή θέση ανάμεσα σε όλα τα πανηγύρια είχε το πανηγύρι του χωριού μας. Λίγες πριν από την 20η Ιουλίου άρχιζαν οι ετοιμασίες των κατοίκων για των εορτασμό του, με πρώτες το άσπρισμα και τον καθαρισμό των σπιτιών. Μάλιστα, οι νοικοκυρές δεν άσπριζαν

που θα σερβίροντας στην οικογένεια αλλά και στους καλεσμένους τους. Μεγάλη ήταν τέλος η χαρά για τις ελεύθερες κυρίες κοπέλες οι οποίες έβρισκαν την ευκαιρία να αγοράσουν καινούρια ρούχα ή ακόμη και να τα ετοιμάσουν οι ίδιες.

Την 19η Ιουλίου, παραμονή του Προφήτη Ηλία, οι γυναίκες που είχαν φροντίσει για τον καθαρισμό της Εκκλησίας, αναλαμβάναν και τον στολισμό της. Ακολουθούσε ο Εσπερινός με παρουσία του Δεσπότη και πολλών ιερέων, γινόταν αρτοκλασία και η περιφορά της εικόνας του προφήτη γύρω από το χωριό, με τη συνοδεία εκατοντάδων πιστών που έρχονταν να προσκυνήσουν και να προσευχηθούν. Είναι χαρακτηριστικό ότι στο πανηγύρι του χωριού μας έχουν προσκληθεί κι είχαν ψάλλει πολύ σημαντικοί ψάλτες, μεταξύ αυτών ο Βασίλης Βασιλικός, ο Γεώργιος Χατζηχρονόγλου, ο Χρήστος και ο Γρηγόρης Νταραβάνογλου, ο Ηλίας Στάθης, ο Στάικος, ο Μπιλάλης, ο Χρήστου και άλλοι.

Μετά το τέλος του Εσπερινού, σειρά είχε η διασκέδαση. Στην πλατεία συνήθως του χωριού στήνονταν οι καρέκλες, τα τραπέζια και οι εξέδρες, από όπου οι κομπανίες θα διασκεδάζαν με την μουσική και τα τραγούδια τους τον κόσμο. Ακούγονταν κυρίως δημοτικά τραγούδια από σημαντικές φωνές του δημοτικού τραγουδιού, όπως Φ. Πυργάκη, Τασία Βέρα, Τσαούσης, Σκαφίδας, Αλέκος Δήμου και άλλοι. Πρόσφατα μάλιστα έχουν τραγουδήσει στο πανηγύρι μας και λαϊκοί τραγουδιστές, όπως Πίτσα Παπαδοπούλου και ο Βασίλης Τερέγκας. Εκτός από σημαντικούς τραγουδιστές, το πανηγύρι μας έχει φιλοξενήσει και πιο διάσημους οργανοπαίκτες της εποχής, μεταξύ των οποίων και ο Κοκοντίνης (κλαρίνο), Κόρος (βιολί), Μάγκας (κλαρίνο) Σούκας (κιθάρα) και άλλοι. Ο χορός γινόταν με σειρά, δηλαδή η παρέα που επιθυμούσε να χορέψει το δήλωνε στην κομπανία και όταν ερχόταν η σειρά της να χορέψει, την καλούσαν από την εξέδρα. Η σειρά με την οποία θα κατάφερνε η παρέα να χορέψει ισοδυναμούσε με επίδειξη δύναμης. Μάλιστα, επειδή πολλές φορές η σειρά χορού δεν τηρείτο για διάφορους λόγους, δεν ελειπταν από πανηγύρια οι διαπληκτισμοί και οι λογομαχίες. Το γλέντι και ο χορός κρατούσαν μέχρι τις πρώτες πρωινές ώρες με κεράσματα ανάμεσα στις παρέες και με άφθονο κρασί και μπίρα, τα οποία κρατούσαν παγωμένα σε μεγάλα βαρέλια με πάγο που βρίσκονταν πίσω από την

ορχήστρα. Κι ενώ οι μεγάλοι γλεντούσαν με χορό και κρασί, τα παιδιά είχαν και αυτά τον δικό τους τρόπο να διασκεδάσουν. Αυτό γινόταν χάρη στους πάγκους με τα παιχνίδια που αγόραζαν, αλλά και στα λουνα παρκ που κατά καιρούς στήνονταν σε διάφορα σημεία του χωριού μας και προσέφεραν στα παιδιά στιγμές χαράς και ξεγνοιασιάς.

Ανήμερα του Προφήτη Ηλία, γινόταν η Θεία Λειτουργία επίσης με την παρουσία πολλών ιερέων και αρτοκλασία. Το μεσημέρι, οι κάτοικοι του χωριού έστρωναν το γιορτινό τραπέζι και απολάμβαναν τα πλούσια εδέσματα μαζί με συγγενείς από τα γειτονικά χωριά που προσκαλούνταν στο πανηγύρι. Πολλές φορές, επειδή οι μετακινήσεις δεν ήταν εύκολες, οι συγγενείς έρχονταν την παραμονή και αποχωρούσαν την επομένη του πανηγυριού. Το βράδυ ακολουθούσε ξανά γλέντι και χορός μέχρι το πρωί.

Για αρκετές ημέρες μετά το πανηγύρι οι κάτοικοι του χωριού συζητούσαν για όλα όσα είχαν συμβεί κατά το εορταστικό διήμερο, κάνοντας ο καθένας τα δικά του. Πάντως όλοι εύχονταν να περάσουν και το επόμενο πανηγύρι το ίδιο καλά, αν όχι ακόμη καλύτερα.

Τα πανηγύρια αποτελούν μια μορφή διασκέδασης που δυστυχώς τη σημερινή εποχή τείνει να εκλείψει. Ωστόσο, αν και η τάση της εποχής μας είναι να διασκεδάσουμε με άλλους τρόπους, πανηγύρι του χωριού μας εξακολουθεί να συγκεντρώνει μεγάλο αριθμό επισκεπτών, κι εμείς τηρώντας τις παραδόσεις και τα έθιμα των προγόνων μας, εξακολουθούμε και διασκεδάζουμε με τον πατροπαράδοτο τρόπο.

**Κατερίνα Α. Δημητρίου
Λεοντάρι Θηβών
20-7-2007**

...για τις ανάγκες του πανηγυριού ακόμα και οι καρέκλες της εκκλησίας διατίθενται...

μόνο τα σπίτια τους αλλά και τις αυλές τους κι έτσι, όταν κάποιος έμπαινε στο χωριό κι αντίκριζε τα πάντα φρεσκοασπρισμένα, αντιλαμβανόταν τη σπουδαιότητα του γεγονότος που ακολουθούσε. Επίσης, οι νοικοκυρές αναλάμβαναν την προετοιμασία εδεσμάτων

«Νε πανυρ», «τσι οβιν πανυρ», «παστανται γκα πανυρ», είναι οι πρώτες εκφράσεις που σου έρχονται στο νου όταν πέσουν στα χέρια σου τέτοιες φωτογραφίες. Το πανηγύρι ήταν ένα από τα κορυφαία γεγονότα στην ζωή του χωριού, έτσι πολλά γεγονότα καθοριζόντουσαν χρονικά από αυτό. Οι δεύτερες σκέψεις που σε πλημμυρίζουν είναι τα αντάμωμα των ανθρώπων, η χαρτούρα στα όργανα, τα κεράσματα, το γλέντι μέχρι πρωιάς, το κέφι, η χαρά, ο ξέφρενος χορός, τα λικνίσματα αλλά και τα βλέμματα μεταξύ των νέων, που έλεγαν τόσα πολλά..... Κι ύστερα αφήνεις τα αυτιά σου να γεμίσουν από τα ακούσματα του πανηγυριού, το κλαρίνο του Κοκοντίνη, το βιολί του Κόρου, τη φωνή της Πυργάκη, του Σκαφίδα, του Τσαούση κ.α. Αν δεν ξημέρωνε δεν άδειαζε η πλατεία, δεν σταματούσαν τα όργανα, ήταν πολλές οι φορές που το γλέντι διέκοπτε η καμπάνα της εκκλησίας. Και έπειτα απόηχος του πανηγυριού, ήταν θέμα πολλών ημερών στις εργατιές και στα καφενεία, ακόμα και στα διπλανά χωριά, πολλές φορές μέχρι το επόμενο πανηγύρι.

Βιβλία και περιοδικά που λάβαμε

ΘΙΣΒΙΑΚΗ ΗΧΩ, Τριμηνιαία έκδοση του Πνευματικού Κέντρου ΔΗΜΟΥ ΘΙΣΒΗΣ, τεύχος 11, ΑΠΡΙΛΙΟΣ – ΜΑΙΟΣ - ΙΟΥΝΙΟΣ 2007.

Έπεσε στα χέρια μας το τεύχος 11, της τοπικής εφημερίδας ΘΙΣΒΙΑΚΗ ΗΧΩ, το οποίο είναι αφιερωμένο στις μεγάλες αλλαγές που πρόκειται να συμβούν στην περιοχή μας, αν δεν αντιδράσουμε έγκαιρα και οργανωμένα. Μιλάει για τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις (μόλυνση γης, αέρα και θάλασσας), που θα έχει ο τόπος μας, αν γίνουν πράξη τα σχέδια της πολιτείας να μετατραπεί η περιοχή από το Καναβάρι μέχρι το Σαράντι σε ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΖΩΝΗ (ΒΙ.ΠΕ), χωρίς σχεδιασμό και περιβαλλοντικές μελέτες, καθώς και αν μετατραπεί ο νομός μας σε ενεργειακό νομό(προγραμματίζονται να γίνουν στο νομό μας αρκετά εργοστάσια παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας, πολλά δε εξαντών στην γύρω περιοχή μας). Τα άρθρα της εφημερίδας είναι εμπεριστατωμένα και αναλυτικά, δίνουν πολύ χρήσιμες πληροφορίες και το κυριότερο περιέχουν προτάσεις για τον τρόπο ανάπτυξης, για το ποια ανάπτυξη θέλουμε για την περιοχή μας. **Το τόπο που κατοικούσαν οι πατέρες μας έχουμε υποχρέωση και καθήκον να τον παραδώσουμε στα παιδιά μας όπως τον παραλάβαμε.** Η εφημερίδα μας κάνει μια **ΠΡΟΤΑΣΗ** προς όλες της τοπικές εφημερίδες, να βρεθούμε και να συζητήσουμε το θέμα, διότι μας αφορά όλους(Κυρίως

τους Δήμους: ΘΙΣΒΗΣ, ΘΕΣΠΙΩΝ, ΠΛΑΤΑΙΩΝ, ΚΟΡΩΝΕΙΑΣ & ΧΑΙΡΩΝΕΙΑΣ), έτσι ώστε να αναδείξουμε το θέμα και να ενημερώσουμε σωστά τους συμπολίτες μας.

ΓΙΑΝΝΗΣ Α. ΛΑΜΠΡΟΥ:

ΜΑΥΡΟΜΜΑΤΙ, Ο τόπος – Οι άνθρωποι – Η ιστορία.
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΟΥΛΤΟΥΡΑ. 2006.

Ο Γιάννης Λάμπρου φίλος καλός από τις Θεσπιές, με το παρόν πόνημά του ασχολείται με ένα από τα ωραιότερα χωριά της περιοχής μας με τους «*κατάφυτους κήπους*», «*αλλά και ανθρώπους ξεχωριστούς, προκομμένους, προοδευτικούς, φιλότορες, βιβλιόφιλους και πάνω από όλα υπερήφανους για τον τόπο τους , την ιστορία τους και την καταγωγή τους.*»

Στο βιβλίο γίνεται αρχικά αναφορά στην ΟΓΧΗΣΤΟ (Στενή), αρχαία βοιωτική πόλη, έδρα της βοιωτικής κοινοπολιτείας του 8ου π.χ. αιώνα. Παρατίθεται δε και όλο το χρονικό των ανασκαφών που είχαν γίνει εκεί το 1980. Κατόπιν κάνοντας μια αναφορά στο τοπίο του Μαυρομματίου μας λέει ότι κάλλιστα και δίκαια σε μια μελλοντική ένωση των Δήμων Βαγίων και Θεσπιών θα μπορούσε «*να αποτελέσει την νέα πρωτεύουσα*». Ο αρχαίος ναός του Υπάτου Διός και η σύνδεση του με το ναό της Μεταμόρφωσης του Σωτήρος είναι το επόμενο μεγάλο κεφάλαιο που ασχολείται το βιβλίο. Στο ίδιο κεφάλαιο εξιστορείται και η θυσία του Αθανασίου Σκουρτανιώτη στον ομώνυμο ναό.

Επίσης γίνεται εκτενής αναφορά στους σαράντα οκτώ Μαυρομματίους ήρωες του 1821 που εντυπωσιάζουν τόσο με το αριθμό τους, όσο και με τα κατορθώματά τους. Έπεται το κεφάλαιο για την κοινοτική διοίκηση με λεπτομερέστατη καταγραφή προέδρων και δημάρχων. Ατυχής στιγμή για το βιβλίο η μη αναφορά στον πρώτο Μαυρομματαίο Δήμαρχο Θεσπιέων κ. Χρίστο Πελώνη. Μεγάλο ενδιαφέρον παρουσιάζουν και οι φωτογραφίες από την επίσκεψη των Βασιλέων Παύλου και Φρειδερίκης στο Μαυρομάτι καθώς και από την αναπαράσταση του ολοκαυτώματος του Α. Σκουρτανιώτη όπως και τα αντίστοιχα κεφάλαια. Αξίζει να αναφέρουμε ότι το βιβλίο προλογίζει ο Δήμαρχος Θεσπιέων Γιώργος Μεγάλος, επί των ημερών του οποίου και με την αμέριστη συμπαράστασή του κυκλοφόρησαν δύο βιβλία για το Μαυρομάτι , το πρώτο ήταν «Η Αγία-Σωτήρα Μαυροματίου Θηβών και το ολοκαύτωμα Σκουρτανιώτη στον ομώνυμο ναό. Η Μικρή Ιστορία μέσα στη Μεγάλη Ιστορία» και η Σωσώ Μαυράκη-Μανάρα στην οποία ανήκει και η σκέψη για την έκδοση του βιβλίου. Ευχαριστώντας τον δυο ο συγγραφέας γράφει χαρακτηριστικά,

«.....αγκάλιασαν αμέσως την προσπάθεια και στήριξαν την έκδοση του βιβλίου αυτού , που διατίθεται δωρεάν στους κατοίκους.»

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΛΕΟΝΤΑΡΙΤΗΣ

Μορφές του χωριού μας

ΧΑΤΖΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ

του Παναγιώτη 1906-1992

Ο Χατζής Γεώργιος του Παναγιώτη και της Όλγας, γεννήθηκε στο Κασκαβέλι Θηβών – σημερινό Λεοντάρι – στις 15 Δεκεμβρίου του 1906.Το 1926 τελειώνει το Γυμνάσιο της Θήβας και συνεχίζει τις σπουδές του στην Σχολή Σωματικής Αγωγής από την οποία αποφοιτά το 1931.

Το 1937 διορίζεται στην Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση ως καθηγητής Σωματικής Αγωγής, με πρώτη τοποθέτηση το Γυμνάσιο της Κομοτηνής. Αργότερα (1940) μετατίθεται στο Γαε Γυμνάσιο Αρρένων Πειραιώς. Επίσης υπηρέτησε και στο Αε Πρότυπο Γυμνάσιο Αρρένων Αθηνών. Τελειώνει την υπηρεσία του στην εκπαίδευση στις 8-12-1966, με τον Βαθμό του Επίτιμου Επιθεωρητού Σωματικής Αγωγής.

Στο πόλεμο του 1940-41, επιστρατεύεται (είναι της κλάσεως του 1926) και προωθείται σαν Λοχίας στην Κρήτη. Εκεί συλλαμβάνεται αιχμάλωτος και μένει για λίγο διάστημα στο στρατόπεδο συγκεντρώσεως αιχμαλώτων Ηρακλείου Κρήτης. Απελευθερώνεται της αιχμαλωσίας του την 28-7-1941. Μετά την απελευθέρωση γίνεται ενεργό μέλος της «Πανελληνίου Ενώσεως Οπλιτών Αιχμαλώτων Πολέμου Κρήτης».

Το 1953 νυμφεύεται την Μαρία Μπεκρή του Αγγελή από το Λουτουφί , με την οποία αποκτούν δύο παιδιά τον Πάνο και την Όλγα.

Η ζωή του τελειώνει στην Αθήνα στις 20-11-1992.

Σ.

Η ΓΕΝΙΑ ΤΟΥ ΜΕΣΟΠΟΛΕΜΟΥ

Είναι απορίας άξιο πως από ένα χωριό της αγροτικής υπαίθρου, μέσα στα δύσκολα χρόνια του μεσοπολέμου βγήκαν τόσο επιστήμονες. Μιλάμε για τους, Παναή Βενιζέλο(1906-1992) Φιλόλογο, Παναή Χατζή(1906-1992) Φιλόλογο, Σωτήρη Δημητρίου(1908-1986) Φιλόλογο, Γάκη Χατζή(1906-1992) Γυμναστή και Ιωάννη Χατζή του Δημητρίου (Μαθηματικό, Καθηγητή της ΣΧΟΛΗΣ ΙΚΑΡΩΝ), άξια τέκνα του Κασκαβελίου –τότε- Θηβών.

Και οι πέντε ήταν γόνοι αγροτικών οικογενειών, για να σπουδάσουν στα δύσκολα χρόνια του Μεσοπολέμου δούλεψαν όλα τα μέλη των οικογενειών τους(γονείς και αδέρφια), προσέφεραν στην πατρίδα ο καθένας με τις δυνάμεις τους όταν του κάλεσε στο πόλεμο του 40-41, ποτέ δεν ξέχασαν το χωριό μας το οποίο αγάπησαν και το οποίο βοήθησαν ποικιλοτρόπως. Ήταν για πολλά χρόνια το καμάρι του τόπου μας. Όταν έρχονταν αποτελούσαν πηγή γνώσης και πληροφοριών και η παρέα τους γινόταν μαγνήτης για τους συνομήλικους τους. Εμείς οι νεότεροι πολλές ιστορίες έχουμε ακούσει να λέγονται για όλους.

Μαζί με τον **ΧΑΡΑΛΑΜΠΟ ΒΡΑΚΑ ΤΟΥ π.ΙΩΑΝΝΗ** (1860-1890, σύμφωνα με την ζώσα παράδοση) που σπούδασε γιατρός αλλά κοιμήθηκε πολύ νωρίς και δεν εξάσκησε την ιατρική, ο οποίος είναι και ο πρώτος μορφωμένος του χωριού μας και τον ανιψιό του **ΕΥΑΓΓΕΛΟ ΣΠΥΡΟ ΤΟΥ ΣΠΥΡΟΥ και της ΑΛΕΞΑΝΔΡΑΣ ΒΡΑΚΑ** (1894 – 1932) Φυσικομαθηματικό, είναι εκείνοι που έριξαν τον σπόρο, ώστε το χωριό μας όχι μόνο να βγάζει πολλούς επιστήμονες αλλά και να κατακτά πρωτιές.

Αξίζει να αναφέρουμε ότι στην ίδια γενιά, του μεσοπολέμου, ανήκουν και οι Βασίλειος Χατζής του Νικόλαου και Κωνσταντίνος Δημητρίου του Χαραλάμπους, που μορφώθηκαν και διακρίθηκαν σαν Δημόσιοι Λειτουργοί.

Τέλος μνεία πρέπει να κάνουμε και στον ήρωα του '40 Βενιζέλο Κωνσταντίνο του Περικλή, δικηγόρο (1914-1940), που αμνήκει και αυτός στην γενιά του Μεσοπολέμου και έπεσε ηρωικός Μαχόμενος στην παρά την Πεσάννη μάχη.

Ν.Ι.Δ.

ΣΕΛΙΔΕΣ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΤΟΝ ΤΟΠΟ ΜΑΣ ΚΑΙ ΑΞΙΖΕΙ ΝΑ ΕΠΙΣΚΕΦΘΟΥΜΕ

<http://www.tifaikos.gr>

Α.Π.Ο. ΤΙΦΑΪΚΟΣ - ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

Όλα ξεκίνησαν το καλοκαίρι του 2003 σε μια συζήτηση τριών φίλων (Παναγιώτης, Κυριάκος και Χάρης) συμπαίχτες στον Θεσπιακό. Θέμα ήταν η έλλειψη ενός ποδοσφαιρικού συλλόγου που σκοπός του θα είναι ο αθλητισμός και η ψυχαγωγία μέσα από το άθλημα που όλοι μας αγαπάμε. Τότε υπήρχε μόνο ο Θεσπιακός, όπου δύσκολα μπορούσε κανείς να παίξει. Οι λόγοι ήταν αρκετοί και σύνθετοι. Κάποιος από την παρέα έριξε στο τραπέζι την ιδέα της ίδρυσης ενός τέτοιου συλλόγου. Τις επόμενες μέρες έγινε μια έρευνα που έδειξε πώς η συμμετοχή ήταν πολύ μεγαλύτερη από την αναμενόμενη. Πολύ γρήγορα δημιουργήθηκε ένας πυρήνας νεαρών κυρίως παιδιών του χωριού που ξεκίνησαν την διαδικασία για την ίδρυση. Την άνοιξη του 2004 και λίγο πριν το θαύμα της Πορτογαλίας το μικρό μας όνειρο έγινε πραγματικότητα. Ο «Α.Π.Ο. ΤΙΦΑΪΚΟΣ» ιδρύθηκε στις 14 Απριλίου του 2004. Το όνομα προέρχεται από την ονομασία του αρχαίου λιμανιού των Θεσπιών, τις Τίφαι, την σημερινή Αλυκή. Νονός ήταν ο Χάρης. Το έμβλημα είναι το καράβι, το «πειρατικό». Αφορμή το γνωστό «πειρατικό».

Ι.Π.

Οι δραστηριότητες του Ο.Ν.Α. ΔΗΜΟΥ ΘΕΣΠΙΩΝ

Ο Ο.Ν.Α. ως Οργανισμός Νεολαίας και Άθλησης επιδιώκει κάθε φορά μέσα στις εκδηλώσεις- δραστηριότητές του να περιλαμβάνει προγράμματα άθλησης όχι μόνο για νέους, αλλά και για όλες τις ηλικίες προκειμένου να συμμετέχουν όλοι και μέσω των δραστηριοτήτων να φροντίσουν για την καλή φυσική τους κατάσταση. Έτσι ξεκίνησε με μια πεζοπορία στις 20.05.2007 από το Χαλίκι στη θέση Κρύο πηγάδι, που διεξάχθηκε ομαλά και ακολούθησε γλέντι στο χωριό Ζαγορά. Έπειτα μέσα στον Ιούνιο ο Ο.Ν.Α. ήταν συνδιοργανωτής σε αγώνες Στίβου των Δημοτικών Σχολείων. Τον Αύγουστο πραγματοποιήθηκε κινηματογραφικό αφιέρωμα στο περιβάλλον, στις 10-11 Αυγούστου στη Ξερόβρυση και στις 16-17 στο Δημοτικό Σχολείο Μαυρομματίου. Την Κυριακή 23.09.2007 πραγματοποιήθηκε μια ακόμα πεζοπορία από τη θέση «Πουρνάρα» με προορισμό τη θέση «Μοτσάρα». Μέσα στις άμεσες δραστηριότητες του Οργανισμού είναι η δημιουργία τμημάτων ζωγραφικής που θα λάβουν χώρα στο Νεοχώρι και θα συμμετέχουν ενδιαφερόμενοι όλου του Δήμου, τμήματα Αντισφαίρισης (τέννις) που θα διεξαχθούν στο προαύλιο χώρο του Γυμνασίου- Λυκείου Θεσπιών, όπου υπάρχει κατάλληλο μέρος. Ακόμα προγραμματίζονται χορευτικά τμήματα όλων των διαμερισμάτων του Δήμου σε έναν κοινό χώρο, που ακόμα δεν έχει κανονιστεί και τέλος προγραμματίζονται τμήματα Μαζικού Αθλητισμού, τα οποία θα είναι ανακοινώσιμα στο άμεσο μέλλον.

ΕΛΕΝΗ ΛΙΟΥΣΗ